БҮТҮН ӨЛКӘЛӘРИН ПРОЛЕТАРЛАРЫ, БИРЛӘШИН!

Азәрбајчан Кәнчләри

Азәрбајчан ЛККИ МК-нын органы

1919-чу илдән чыхыр

«Азербайджан гянджляри»—орган ЦК ЛКСМ Азербайджана

№ 153 (6341) | Чүмә, 23 декабр 1960-чы ил | Гијмәти 20 гәпик

Ишләримиз јахшы кедир

Бу илин октјабр ајында, Нју-Јоркда БМТ Баш Мәчлисинин ичласы кедирди. Н. С. Хрушшов јолдаш да бу ичласда чыхыш етмишди. О, Совет Иттифагынын ирәли сүрдүјү вә дүнја халгларынын бөјүк диггәтлә изләдикләри һамылыгла вә тамамилә тәрксилаһ олунмаг мәсәләләринә, мүстәмләкә системинин вә мүстәмләкәчилијин ләғв едилмәси мәсәләсинә мане олмаға, өлкәләр арасында гәсдән кин-әдават јаратмаға чалышан ағалара чаваб олараг чох көзәл бир сөз ишләтмишди. Н. С. Хрушшов јолдаш демишди: «Бизим өлкәмиздә вәзијјәт јахшыдыр. Мән, Назирләр Советинин Сәдри бир ајдыр ки, өлкәдән чыхмышамса да, өлкәмиздә ишләр чох јахшы кедир, буна көрә дә тәрксилаһ һаггында разылыға кәлмәк үчүн бурада јенә лазым олан гәдәр гала биләрәм. Бизим өлкәдә ишләр илдән-илә, күндән-күнә јахшылашыр».

Бәли, бизим өлкәмиздә ишләр доғрудан да јахшы кедир. Буну, бу күн Вәтәнимизин пајтахты Москвада өз ишини давам етдирмәкдә олан ССРИ Али Советинин алтынчы сессијасында кедән сөһбәтләр дә ајдын көстәрир.

Совет халгы јарадычы халгдыр. Ону бу күн ән нәчиб, инсани гајәләр дүшүндүрүр. Бу да бәшәр өвладынын узун илләрдән бәри арзуладығы бир чәмијјәт—коммунизм чәмијјәти гурмагдан ибарәтдир. Совет адамлары инди бу чәмијјәтин мадди-техники базасыны јаратмаг үчүн кениш бир өлчүдә ишә киришмишләр. Партијамызын XXI гурултајы бизим бу гајә уғрундакы мүбаризә јолумузу ишыгландырмыш, бизә коммунизм гуручулуғунун кениш програмыны вермишдир. Инди будур, гәһрәман совет адамлары бу бөјүк програмы чәсарәтлә һәјата кечирир, једдиллијин икинчи илини дә көзәл гәләбәләрлә баша вурурлар.

Биздә илин ахырында, көрүлән ишләрә нәзәр салмаг, үзүмүзә кәлән илдә гаршымызда дуран вәзифәләрдән данышмаг ән'әнәјә чеврилмишдир. Бу илин әсас јекуну ондан ибарәтдир ки, сәнаје вә дикәр тәсәррүфат саһәләри халг тәсәррүфаты планында нәзәрдә тутулдуғуна нисбәтән хејли јүксәк сүр'әтлә инкишаф етмишдир. Ил гуртармамыш олса да 1960-чы илдә өлкәмиздә сәнаје мәһсулунун үмуми һәчминин 10 фаиз артачағы јәгиндир. Колхоз вә совхозларымызын әлдә етдикләри наилијјәтләр дә фәрәһлидир. 1960-чы илдә әкин саһәләри 7 милјон һектар артырылмышдыр. Бир сыра рајонларда һаваларын пис кечмәсинә бахмајараг, кечән илкинә нисбәтән даһа чох тахыл истеһсал едилмиш вә сатын алынмышдыр. Дөвләтә әт, шәкәр чуғундуру, тәрәвәз сатышы да артыгламасы илә јеринә јетирилмишдир.

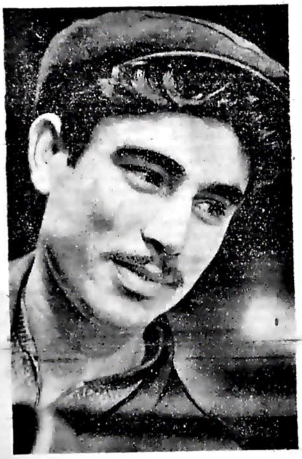
Әзәмәтли планларымызын һәјата кечириләбилән реал планлар олдуғуну халг тәсәррүфатынын башга саһәләриндә газандығымыз мүвәффәгијјәтләр дә ајдын көстәрир. Мәсәлән, бу ил әсаслы тикинти саһәсиндә бөјүк бир програм јеринә јетирилмишдир. Дөвләт капитал гојулушунун һәчми кечән илә нисбәтән 28 милјард манат артмышдыр. Үмумијјәтлә исә једдиллијин биринчи ики или әрзиндә ики миндән чох јени, бөјүк мүәссисә ишә салынмышдыр. Совет адамларынын јашајыш сәвијјәсини даһа артыг јүксәлтмәк саһәсиндә дә чох мүһүм наилијјәтләр әлдә едилмишдир. Бу ил тикилән јашајыш евләринин үмуми саһәси кечән илдәкиндән 11 милјон квадрат метр чох олачагдыр.

Совет адамлары үчүн, өлкәмизин оғлан вә гызлары үчүн әмәк — һәјати тәләбат олмушдур. Халгымыз коммунизмин мадди-техники базасыны да бу әмәклә јарадыр. Јүзләр вә минләрлә кәнчләр коллективи, бүтөв мүәссисәләр бу гајә наминә мүасир дөврүн ән ләјагәтли һәрәкатына гошулур, коммунист әмәји бајрағы алтына топлашыр. Биз јухарыда совет адамларынын 1960-чы илдә динч әмәкдә газандыглары наилијјәтләрдән бир нечәсини көстәрдик. Лакин гаршыда даһа мүһүм вә шәрәфли ишләр дурур. Инди сессијанын мүзакирәсинә верилмиш 1961-чи ил Дөвләт бүдчәсинин лајиһәсиндә јанварын 1-дән гүввәјә минәчәк јени гијмәт мигјасы илә халг тәсәррүфаты үчүн 33,9 милјард манат вәсаит ајрылыр. Халг тәсәррүфатына бүдчә вәсаитиндән әлавә, мүәссисәләрин өз вәсаити дә сәрф едиләчәкдир. Әввәлләр олдуғу кими, кәлән ил бүдчәсинин чох һиссәси ағыр сәнајеје сәрф едиләчәкдир.

1961-чи ил Дөвләт бүдчәсинин лајиһәсиндән көрүрүк ки, партија вә һөкуматимиз халгын мадди-рифаһыны јүксәлтмәк үчүн даһа бөјүк ишләр көрмәк әзминдәдирләр. 1961-чи илдә јүнкүл сәнаје үчүн 29 јени ири мүәссисә там күчү илә ишә салыначаг, 32 јүнкүл сәнаје мүәссисәси тикилмәјә башланылачагдыр. Кәлән ил һәр чүр парча истеһсалыны 8 милјард 148 милјон метрә, трикотаж маллар истеһсалыны 577 милјон әдәдә вә дәри ајаггабы истеһсалыны азы 440 милјон чүтә галдырмаг, әрзаг маллары бурахылышыны бу илкиндән 7,7 фаиз чох артырмаг нәзәрдә тутулмушдур. Тәкчә бир илдә 9—10 милјон адам јени абад мәнзил алачагдыр. Јени илдә ушагларын тәһсил мәктәбләри илә тамамилә әһатә олунмасы тә'мин едиләчәк, интернат-мәктәбләрин сајы хејли артачагдыр; али мәктәбләрә вә орта ихтисас мәктәбләринә јенидән 1 милјон 440 мин оғлан вә гыз гәбул едиләчәкдир.

Совет халгы, өлкәмизин кәнчләри мөһкәм әминдирләр ки, једдиллик планын мүвәффәгијјәтлә јеринә јетирилмәси, хүсусән једдиллијин үчүнчү или тапшырыгларына әмәл едилмәси чох бөјүк бејнәлхалг әһәмијјәтә малик олачаг, коммунизмә доғру галибијјәтли јүрүшүмүзү даһа да сүр'әтләндирәчәкдир.

Азәрбајчан ССР Халг тәсәррүфаты шурасы машынгајырма идарәси електрик-механизмләри заводунун чилинкәри Һүсејн Һачыјев Сов.ИКП МК-нын гаршыдакы Пленуму шәрәфинә әмәк нөвбәсиндә дурараг күндәлик тапшырыглары 120 — 130 фаиз јеринә јетирир вә ә'ла кејфијјәтли мәһсул истеһсал едир. ШӘКИЛДӘ: ҺҮСЕЈН ҺАЧЫЈЕВ.

Фото Ј. МАЛЈОВУНДУР.

БОРУ ИСТЕҺСАЛЫ АРТЫР

В. И. Ленин адына Азәрбајчан бору прокаты заводунда «Г» нөвбәсинин ишчиләри коммунист әмәји нөвбәси адына лајиг көрүлмәк уғрунда јарышырлар. Нөвбәнин үзвләри бу јарышы Сов.ИКП МК Пленуму шәрәфинә даһа да кенишләндирмишләр. Онлар истеһсалын еһтијат мәнбәләриндән, дахили имканлардан, һабелә агрегатлардан сәмәрәли истифадә едәрәк онбир ај јарымлыг планы артыгламасы илә өдәмишләр. Коллектив бу мүддәт әрзиндә пландан әлавә минләрлә тон бору һазырламышдыр. Бору истеһсалынын артырылмасында Рауф Сәлимхановун башчылыг етдији коммунист әмәји бригадасы даһа јахшы көстәричиләр әлдә едир. Нөвбә үзвләри арасында бу бригада илк дәфә олараг иллик истеһсалат тапшырығыны һамыдан әввәл өдәмиш вә сосиалист өһдәчилији һесабына јүз тонларла бору һасил етмишдир.

28 мин метр гују газылмышдыр

Азәрбајчан нефт кәшфијјаты тресті 2 нөмрәли газма конторунун коллективи Сов.ИКП МК-нын јанвар Пленуму шәрәфинә сосиализм јарышында бөјүк әмәк гәләбәси газанмышдыр: иллик газма планы вахтындан әввәл јеринә јетирилмишдир; 28 мин метрдән артыг гују газылмышдыр.

Мүшовдагда кәшфијјат ишләри апаран Манаф Ахундовун, Гарабағлыда јени гујулар газан Сабир Аббасовун, Хејрулла Мәммәдовун, Әмрулла Әлијевин бригадалары даһа јахшы ишләмишдир.

Газмачылар илин ахырынадәк даһа 2.600 метр гују газмағы гәрара алмышлар.

Јүксәк ада лајиг көрүлмүшләр

Бәрдәдә, Тәртәрчајын јахынлығында бөјүк бир бина учалыр. Бу, өз мәһсуллары илә республикамызда танынмыш дәмир-бетон мә'мулатлары һазырлајан заводдур. Бурада әсас гүввәни кәнчләр тәшкил едирләр. Тәкчә Мүстәчәб Кәримовун комсомол-кәнчләр бригадасында чалышан 14 нәфәрин һамысынын камал аттестаты вардыр. Бригада үзвләри илин ахырынадәк 360 тон арматур һазырлајачагларына сөз вермишдиләр. Бу, чох да асан иш дејилди. Лакин Сов.ИКП МК-нын Јанвар Пленуму шәрәфинә јарыша гошулан кәнчләр сә'јләрини артыраг өһдәчилији вахтындан габаг јеринә јетирдиләр.

Бригаданын үзвләри бу ил 1.200 тондан чох јүксәк кејфијјәтли арматур истеһсал едиб дөвләтә тәһвил вермишләр. Сех устасы Ханмәммәд Вәлијев, арматурчулардан Баһадур Ширинов, Сабир Мәммәдов, Чумшуд Ағачанов вә башгалары вар гүввәләри илә чалышырлар.

Бу күнләрдә Мүстәчәбин бригадасынын һәјатында әламәтдар бир һадисә олмушдур. Бригадаја шәрәфли ад—коммунист әмәји бригадасы ады верилмишдир. Бу, кәнч истеһсалатчылары јени наилијјәтләрә руһландырмышдыр.

Нәриман БАБАЈЕВ,
Бәрдә рајонундакы Н. Нәриманов адына колхозун агроному.

Ики билет...

— Даһа ким билет алмајыб?

— Мән!

Кондуктор орта чәркәдә дурмуш чаван бир оғлана јахынлашды.

— Мәнә ики билет верин!—дејә һәмин оғлан пулу кондуктора уватды.

— Икинчи билети кимин үчүн көтүрүрсүнүз?

— Өзүм үчүн!

Кондуктор бу чавабдан әввәлчә бир шеј баша дүшмәди. Амма троллејбусдакы башга сәрнишинләрә дә билет сатыб гуртардыгдан сонра бир нараһатлыг һисс етди. «Бәлкә бу чаван оғлан мәни имтаһана чәкир?—дејә дүшүндү вә һәмин оғланын јанына кәлди.

— Доғрусу, бајаг дедикләринииздән бир шеј баша дүшмәдим. О икинчи билети кимин үчүн алмысыныз?—дејә кондуктор тәзәдән сорушду. Сәрнишин оғлан јенә һалыны позмајыб гәтијјәтлә чаваб верди:

— Дедим ки, һәр ики билети өзүм үчүн алмышам...

Инди троллејбусдакы башга сәрнишинләр дә оғланын бу дедикләринә мәәттәл галмышдылар: «Доғрудан да бир адам ики билети нејләјирди?». Бу суала јенә сәрнишин оғланын өзү чаваб верә билди.

— Билирсинизми,—дејә о, кондуктора изаһ етмәјә башлады,—Дүнән института тәләсирдим. Елә буна көрә дә өзүмлә пул көтүрмәк јадымдан чыхмышды. Троллејбуса отурдум, јолу нечә кетдијими белә билмәдим, өзүмү јаман пис һисс едирдим. Ахы, билет алмамышдым. Бах, елә буна көрә дә бу күн дүнәнкинин әвәзинә ики билет алмағы гәт етдим...

Оғланын дедији бу сөзләрә бә'зиләри ағыз бүздүләр. Амма троллејбусдакы сәрнишинләрин чоху нәчиб һәрәкәт етмиш бу оғланы разылыг һисси илә сүзүрдү. Бу һадисә мәнә дә тә'сир еләди. «Мүтләг о оғланын адыны өјрәнәчәјәм»—дејә троллејбусдан онунла бирликдә дүшдүм. Бир нечә дәгигәдән сонра исә биз артыг таныш олмушдуг. Бу чаван сәрнишинин ады Мәчид, фамилијасы исә Исмиханов иди. Мәчид һазырда В. И. Ленин адына Азәрбајчан Дөвләт Педагожи Институтунун ибтидаи мәктәб мүәллимләри һазырлајан шө'бәсинин III курсунда охујур. Ә'лачы олдуғу вә ичтимаи ишләрдә фәал чалышдығына көрә бу јахынларда она Ленин тәгаүдү кәсилмишдир. Әкәр института кәлсәниз Мәчидин шәклини Шәрәф лөвһәсиндә көрәрсиниз.

Мән сизә, һәр күн, һәр аддымбашы раст кәлдијимиз белә нәчиб һәрәкәтләрдән јалныз бири һаггында данышдым. Белә нәчиб һәрәкәт едән адамлар биздә минләр, милјонларладыр!

Ә. МӘММӘДОВ,
С. М. Киров адына АДУ-нун журналистика шө'бәсинин тәләбәси.

ССРИ Али Советинин VI сессијасы

Декабрын 21-дә Бөјүк Кремл Сарајында вә Кремл театрынын бинасында ССРИ Али Совети палаталарынын ајрылыгда кечирилән ичласларында депутатлар ССРИ Назирләр Совети тәрәфиндән сессијанын мүзакирәсинә верилмиш лајиһәләри — једдиллијин үчүнчү или олан 1961-чи ил үчүн ССРИ халг тәсәррүфатынын инкишафына даир Дөвләт планынын лајиһәсини вә өлкәнин Дөвләт бүдчәсинин лајиһәсини мүзакирә етмишләр.

Иттифаг Советинин ичласында РСФСР Назирләр Совети Сәдринин мүавини **В. П. Мосновски**, депутатлардан **А. И. Храмтсов** (Свердловск вилајәти), **Н. И. Бобровников** (Москва), **Н. Зарипова** (Тачикистан ССР), **Г. Д. Чавахишвили** (Күрчүстан ССР), **Н. И. Смирнов** (Ленинград вилајәти), **Г. Ф. Антосјан** (Молдавија ССР), **Н. Бајрамов** (Түркмәнистан ССР), **В. К. Лукс** (Латвија ССР), **Л. И. Лубенников** (Кемерово вилајәти), **А. С. Аракелјан** (Ермәнистан ССР), **А. Т. Вејмер** (Естонија ССР), **Ј. Ј. Матулис** (Литва ССР), **П. Ј. Афанасјев** (Магадан вилајәти), **Ј. Һ. Мәммәдәлијев** (Азәрбајчан ССР) вә **М. Ј. Канунников** (Псков вилајәти) чыхыш етдиләр.

Милләтләр Советинин ичласында мүзакирәләрдә депутатлардан **Г. А. Кемошидзе** (Күрчүстан ССР), **М. Ә. Искәндәров** (Азәрбајчан ССР), **В. И. Клаусов** (Естонија ССР), **Н. Додхудојев** (Тачикистан ССР), **Л. Н. Соловјов** (ҮИҺИМШ катиби), **Е. Ф. Силинја** (Латвија ССР), **А. П. Диордитса** (Молдавија ССР), **Е. И. Озарски** (Литва ССР), **К. Кондучалова** (Гырғызыстан ССР), **У. К. Ваһабова** (Өзбәкистан ССР), Түркмәнистан ССР Назирләр Советинин Сәдри **А. А. Анналыјев**, **С. А. Мовсесјан** (Ермәнистан ССР), **С. Г. Батыјев** (Татарыстан МССР), ССРИ Назирләр Совети Дөвләт тикинти комитәсинин сәдри **В. А. Кучеренко**, **Г. И. Кондратјев** (Мари МССР), ССРИ али вә орта ихтисас тәһсили назири **В. П. Јелјутин**, **А. М. Луговој** (Николајев вилајәти) **З. В. Панев** (Коми МССР), **А. М. Чимба** (Туба мухтар вилајәти) чыхыш етдиләр.

Һәр бир депутат дөвләт әһәмијјәтинә малик олан бөјүк проблемләри мүзакирә едәркән, конкрет суратда өз республикасынын, өлкәсинин, вилајәтинин, доғма шәһәринин инкишафы мәсәләләриндән данышырды. Бир депутаты електрик техника сәнајесинин инкишаф проблемләри мараглaндырырды, башга депутат исә өлкәдә јејинти сәнајеси үчүн машынгајырманын кенишләндирилмәсини зәрури һесаб едирди.

Депутатлар тикинти сәнајеси үчүн кадрлар һазырланмасындан, кәнд тәсәррүфаты машынлары, о чүмләдән силос комбајнлары, сағычы агрегатлар, һејвандарлыг фермаларынын механикләшдирилмәси вә електрикләшдирилмәси үчүн лазым олан дикәр аваданлыг бурахылышынын артырылмасындан ишә бәләдликлә данышырдылар.

Совет халгы мөһкәм инаныр ки, једдиллик планын мүвәффәгијјәтлә јеринә јетирилмәси, хүсусән једдиллијин үчүнчү илинин тапшырыгларынын јеринә јетирилмәси чох бөјүк бејнәлхалг әһәмијјәтә малик олачагдыр. Өлкәмизин халг тәсәррүфаты инкишафынын һәр бир фаизи, тикилән һәр јени фабрик, шахта, електрик стансијасы иртича гүввәләринә јени бир зәрбә демәкдир, сүлһ ишинә көмәк етмәк демәкдир.

Бүтүн дүнјаја мә'лумдур ки, совет бүдчәси сүлһ бүдчәсидир вә адамбашына ән мүһүм мәһсул нөвләринин истеһсалына көрә Америка Бирләшмиш Штатларына чатмаг вә ону өтмәк һаггында әсас игтисади вәзифә мүвәффәгијјәтлә һәлл едилмәкдәдир. Сессијада чыхыш едән депутатларын һамысы бу һагда данышыр, совет адамлары вә онларын дүнјанын бүтүн гит'әләриндә олан достлары бунунла фәхр едирләр.

ССРИ Али Советинин сессијасында бир чох јени фикирләр сөјләнилир. Өлкәмизин ил әрзиндә кечдији јол вә једдиллијин үчүнчү или үчүн мүәјјән едилмиш мәрһәләләр санки уча бир зирвәдән олдуғу кими бурадан, Кремлдән ајдын көрүнүр.

Совет елми ән габагчыл, ән инсанпәрвәр елмдир. Совет елми дүнја мәдәнијјәтинин инкишафында бүтөв бир дөвр ачмыш, космик фәзаны фәтһ етмәјин башланғычыны гојмушдур. Динч мәгсәдләрә хидмәт едән бизим елмимиз једдилликдә мүһүм јер тутур. Вәтәнимизин игтисадијјат вә мәдәнијјәтинин инкишафына даир планы мүзакирә едән халг елчиләринин ичәрисиндә алимләрин 60-дан артыг нүмајәндәси вардыр. Бунлардан бири дә Азәрбајчан ССР Елмләр Академијасынын президенти, көркәмли нефт мүтәхәссиси, Јусиф Һејдәр оғлу **Мәммәдәлијев**дир. Депутат Ј. Һ. Мәммәдәлијев алимләримизин фикрини ифадә едәрәк бир даһа дејир:

— Бизим әмәјимиздән мәгсәд инсанларын әсрләр боју ишләјиб јаратдыглары чохлу мадди вә мә'нәви сәрвәтләри зәнкинләшдирмәк вә гат-гат артырмагдыр. Азәрбајчан алимләри једдиллик планын јеринә јетирилмәсинә көмәк едәрәк нефт, газчыхарма вә кимја сәнајесинин инкишафы илә әлагәдар олан бир чох мүһүм мәсәләләри һәлл етмишләр.

Республиканын јени сосиалист шәһәри олан Сумгајытда Авропада илк дәфә олараг нефт газындан билаваситә каучук истеһсал едән ири сәнаје гургусу мәһсул вермәјә башламышдыр. Республиканын алимләри вә мүһәндисләри бу үсулун технолокијасыны Москва вә Ленинградын елм вә техника ишчиләри илә бирликдә ишләјиб һазырламышлар. Дүнјада илк дәфә олараг Азәрбајчан нефтчиләри дәниздә мајиллији 600 метрдән чох олан дәрин бир гују газмышлар. Кеологлар республикада јени нефт, газ вә башга фајдалы газынты јатаглары кәшф етмишләр.

Кимја елмләри доктору **Ј. Ј. Матулисин** (Литва ССР) фикринчә, һәр бир республиканын елми-тәдгигат ишләри тәкчә өз игтисади рајонунун тәләбләрини өдәмәклә кифајәтләнмәјиб, бүтүн совет елминин вә техникасынын инкишафына максимум јардым көстәрмәлидир. Натиг Литвада елмин инкишафыны сүр'әтләндирмәк мәгсәдилә ССРИ Дөвләт план комитәсинә мәсләһәт көрдү ки, республикада елми-тәдгигат институтларынын вә идарәләринин тикилмәси үчүн бурахылан тәхсисаты хејли артырсын.

Ленин мүкафаты лауреаты академик Андреј Николајевич **Туполев** сессијада чыхыш етмәди, лакин сессијада депутатларын мүзакирә етдикләри мәсәләләр барәсиндә онун фикрини сорушдугда о демишдир:

— Мән натигләрин нитгләрини диггәтлә динләјирәм. Фәһләләр, колхозчулар, партија вә совет ишчиләри нәзәрдә тутулмуш планы вә тәклиф олунан бүдчәни нәинки једдилликлә бәјәнирләр, һәм дә өлкәнин мүхтәлиф јерләриндә баш верән дәјишикликләрин көзәл мәнзәрәсини тәсвир едирләр. Мә'рузәләрдә көстәрилән рәгәмләр совет елм вә техникасынын нүмајәндәси олмаг е'тибары илә мәнә сон дәрәчә ајдындыр. Инамла демәк оларкн, 1961-чи илдә истәр елм, истәрсә дә техника саһәсиндә ирәлијә доғру әһәмијјәтли бир аддым атылачагдыр.

1961-чи илдә Шәрг рајонларында халг тәсәррүфатынын инкишафына бөјүк диггәт јетириләчәкдир.

ССРИ Назирләр Совети Сәдринин мүавини, ССРИ Дөвләт План Комитәсинин сәдри депутат В. Н. Новиковун өз мә'рузәсиндә көстәрдији рәгәмләрә диггәт един. Үмумијјәтлә, өлкәдә јени ил үчүн нәзәрдә тутулан истеһсал артымынын полад үзрә 45 фаизи, прокат үзрә 48 фаизи, електрик енержиси үзрә 49 фаизи, семент үзрә 36 фаизи, памбыг парча вә ипәк парча үзрә тәгрибән 50 фаизи шәрг рајонларынын пајына дүшүр. Мәкәр әламәтдар дејилдирми ки, ил әрзиндә Үмумиттифаг мигјасында сатлыг тахыл мәһсулунун јарысындан чохуну шәрг рајонлары верәчәкдир! Аз мүддәтдән сонра Сибирин вә Узаг Шәргин индики шәһәр вә кәндләри танынмаз олачагдыр...

ЕЛМИРАНЫН КИТАБХАНАСЫНДА

Телнов күчәсинин тининдә олан бағда отуранлар һәмишә гәрибә бир һадисәнин шаһиди олурлар. Гаршыдакы 13 нөмрәли јашајыш бинасынын гапылары даим ачылыб-өртүлүр. Бурадан чыхан адамларын әлләриндә бир гајда олараг китаб көрмәк олар...

Бу, бир чохлары кими, бизи дә марагландырды. Әввәлчә елә күман етдик ки, бина сакинләринин бөјүклү-кичикли һамысы охујур. Лакин ағсачлы бир гадын вә кишиләри көрәндә тәәччүбләндик. Бинада китабхана јерләшмәдијиндән хәбәрдар идик. Буна көрә дә марағымыз даһа да артды. Орадан чыхан гадынлардан биринә јахынлашыб:

— Хала, бајагдан бир шеји баша дүшмүрүк ки, бу јашајыш бинасыдыр, јохса китаб мағазасы?

Гадын сөзүмүзә күлүб:

— Мағаза-зад нә кәзир,—деди.—Бураја кәлибкедәнләр Елмиранын охучуларыдыр...

Гадынын чавабы фикримизи даһа да долашдырды. Елмира кимдир? Мәкәр адамын да өз охучусу ола биләрми? Гејри-ихтијари пилләкәнлә икинчи мәртәбәјә галхдыг. Габағымыза бәстәбој, күләрүз бир гыз чыхды. Биз Елмира илә таныш олмаг истәдијимизи билдирдик.

— Мәнәм,—дејә о, өзүнү нишан верди.

Сонра онунла хејли сөһбәт етдик.

Елмира ушаглыгдан китаба бағланмышдыр. О, китабханачы пешәсини севиб сечмиш; 7-чи синфи битирдикдән сонра Крупскаја адына китабханачылыг техникумуна дахил олмушдур.

О, техникумда охујаркән, Сабир адына мәркәзи шәһәр китабханасы илә мөһкәм әлагә сахламаға башлады. Елмира китабхана ишчиләринә јахындан көмәклик көстәрирди.

1958-чи илдә Елмира китабханачылыг техникумуну фәргләнмә диплому илә битирәрәк, Азәрбајчан Дөвләт Университетинин китабханачылыг шө'бәсинә дахил олду. Лакин о, јенә Сабир адына китабхана илә әлагәни кәсмәмишди...

Кечән илин исти јај күнләри иди. Сабир адына китабханада ишчиләрлә фәал охучуларын биркә ичласы чағырылмышды. Топлашанлары бир мәсәлә дүшүндүрүрдү:

— Китабхананын сәјјар фондуну һарада тәшкил етмәли? Әсас мәсәлә ев тапмаг иди. Һәм дә сәјјар фондда ишләмәји охучулардан бири бојнуна көтүрмәли иди. Әлбәттә, о, маааш алмајачагды. Бир анлыға араја дәрин сүкут чөкдү. Сүкуту орта сырада отурмуш бир гыз позду:

— Сәјјар фондда мән ишләјәрәм, евимиз дә кенишдир. Бу, университетин китабханачылыг шө'бәсинин икинчи курс тәләбәси Елмира Кәримова иди. Елмираны јахшы танıјан китабхана директору разылыг верди.

Беләликлә, Сабир адына китабхананын сәјјар фонду онларын евиндә јерләшди. Елмира севиб сечдији сәнәтин там һүгуглу бир саһиби олду. Онун китабханасынын үзвләри күнү-күндән чохалмаға башлады. Артыг китабхананын 100 нәфәрә гәдәр үзвү вардыр.

Елмира университетдә дә дәрс ә'лачысы вә габагчыл ичтимаијјәтчи кими бөјүк һөрмәт газанмышдыр. О, факүлтә комсомол комитәсинин катибидир. Инди, Елмиранын мүһүм бир арзусу вардыр. О да университети гуртарыб, јорулмадан сајсыз-һесабсыз охучу күтләсинә хидмәт етмәкдир.

Ваһид БАҒЫРОВ,
Јасиф НӘСИРЛИ.

Москва. 20 декабр. ССРИ Али Советинин VI сессијасы. ШӘКИЛДӘ: Бөјүк Кремл Сарајынын ичлас салонунда.

Москва. Комсомолчу Јевкенија Кузнетсова мәркәзи телеграфын габагчыл ишчиләриндән сајылыр. О, нөвбә әрзиндә 600 әвәзинә 800 телеграмы нөгсансыз олараг чешидләјир. Јүксәк иш көстәричиләринә көрә Јевкенијаја коммунист әмәји зәрбәчиси ады верилмишдир.
ШӘКИЛДӘ: Ј. КУЗНЕТСОВА иш заманы.

БӨЈҮК ВӘТӘНИМИЗДӘ

ВОЛГА — КАМА СИЛСИЛӘСИ

Сталинград су-електрик стансијасы там күчү илә ишә салынмышдыр. Инди о, дүнјанын ән ири стансијасы олмушдур. Стансија һәр ил Москваја, мәркәзи вилајәтләрин, чәнубун вә волгабојунун рајонларына 14 милјард киловатсаата гәдәр електрик енержиси верәчәкдир. Бу нәһәнк су-електрик стансијасы Волга силсиләсиндә алтынчы стансијадыр.

Волганын ән ири голларындан бири олан Камадан да истифадә едилмәјә башланмышдыр. 1955-чи илдә Перм су-електрик стансијасы ишә салынмыш, һазырда Воткинск стансијасы тикилмәкдәдир.

Даһа бир мүһүм чәһәт будур ки, Ленин адына Волга су-електрик стансијасындан вә Сталинград су-електрик стансијасындан Москваја вә Урала күчлү електрик хәтләри чәкилмишдир, бу хәтләрлә дүнјада ән јүксәк—400 вә 500 мин волт кәркинликли чәрәјан верилир. Һазырда 800 мин волт кәркинликли Сталинград — Донбас даими чәрәјан електрик хәтти чәкилир. Һәләлик бурада әлагә үчүн гәһрәман шәһәр илә Ростов вилајәти арасындакы хәтдән истифадә едилир. Беләликлә, өлкәнин ән ири енеркетика системләрини — Урал, мәркәзи вә чәнуб енеркетика системләрини бирләшдирән бу ики ән күчлү су-електрик стансијасы ССРИ-нин Авропа һиссәсинин ваһид енеркетика системинин дајаг базасыдыр.

ЕВ БУДАГЛАРДАН ТИКИЛМИШДИР

ССРИ халг тәсәррүфатынын наилијјәтләри сәркисиндә сыхылмыш будаглардан тикилән ев нүмајиш етдирилир.

Тахта-шалбан доғранан јерләрдә ағачлар кәсиләндән сонра чохлу будаг галыр. Адәтән, бу будаглары јандырырлар. Латвија ССР-дәки мешә тәсәррүфаты проблемләри вә тахта-шалбан кимјасы институту һәмин будаглардан нечә истифадә олундуғуну сәркидә нүмајиш етдирир. Институтун әмәкдашлары Латвија ССР Мешә Тәсәррүфаты вә Мешә Сәнајеси Назирлији мәркәзи конструктор бүросу илә бирликдә пресләјичи дәзкаһ һазырламышлар. Бу гуру от сыхан гурғуја охшајыр. Јени дәзкаһ будаглары хырда һиссәләрә доғрајыр вә онлары галынлығы үчдә бир метр вә узунлуғу дөрдә үч метр олан блоклар шәклиндә сыхыр. Һәмин блоклары чүрүмәкдән горумаг үчүн онлара кимјәви маддәләр һопдурулур. Һәр блокун чәкиси јүз килограмдыр. Белә блоклардан тикилмиш ев бөјүк сәркинин «Мешә тәсәррүфаты, мешә вә тахта-шалбан е'малы сәнајеси» павилјонунда нүмајиш етдирилир.

ИЛК ҮМУМРУСИЈА СИЈАСИ ГӘЗЕТИ

ИЛҺАМЧЫСЫ, ташкилатчысы вә идеја рәһбәри Ленин олан илк Үмумрусија сијаси газети — «Искра»нын нәшри вә фәалијјәти Коммунист партијасынын тарихиндә ән парлаг сәһифәләрдән бирини тәшкил едир. Бу газет болшевизмин идеја вә ташкилатча һазырланмасында, јени типли партијанын, ингилаби марксист партијанын јарадылмасында һәлледичи рол ојнамышдыр.

«Искра»нын нәшри Русијада капитализмин өз инкишафынын сон мәрһәләсинә — империализмә дахил олдуғу дөврә тәсадүф едир. Бу дөвр — синифләрин ачыг тоггушмалары дөврү иди. Русијада сијаси сарсынтылар вә ингилаби чарпышмалар дөврү башланырды. Өлкәнин һәр јериндә пролетариатын кенишләнән мүбаризәси кетдикчә артыб ингилаби характер алырды. Фәһләләрин ингилаби мүбаризәси кәндлиләрә дә тә'сир көстәрирди. Белә бир шәраитдә фәһлә синфинә, онун ингилаби мүбаризәсинә рәһбәрлик етмәји бачаран вә онун бүтүн гүввәләрини бирләшдириб, чаризм үзәринә һүчума апара билән ваһид ингилаби марксист бир партија лазым иди.

Марксизм тарихиндә илк дәфә олараг В. И. Ленин белә бир партија һаггында нәзәријјә һазырлады вә бу нәзәријјәни һәјата кечирди.

РСДФП-нин биринчи гурултајы Русијада марксист партијасынын јарадылмасыны е'лан етмишдисә дә, лакин, һәлә партија јарадылмамышды. В. И. Ленин «Бизим ән јахын вәзифәләримиз» адлы мәгаләсиндә гејд едирди ки, мүнтәзәм чыхан вә бүтүн јерли групларла сых әлагәси олан партија органы олмадан, партијанын идеја вә сијаси бирлијини тә'мин едән бир орган олмадан, пролетар партијасы јаратмаг мүмкүн дејилдир. В. И. Ленин көстәрирди ки, Русијада партијаны јаратмаг јолунда илк аддым, Үмумрусија сијаси газетинин ташкилиндән ибарәт олмалыдыр. Бу газет партијанын нәинки сијаси трибуну, һабелә пролетар партијасыны јаратмаг ишиндә ташкилат мәркәзи олачагдыр.

В. И. Ленин гејд едирди ки, бизә һөкмән сијаси газет лазымдыр. Сијаси орган олмадан гаршыда дуран вәзифәни—чаризм вә капитализмдән наразы олан бүтүн гүввәләри пролетариатын әтрафында бирләшдириб мүбаризәјә апармаг вәзифәсини јеринә јетирмәк мүмкүн дејилдир. Мәһз буна көрә дә В. И. Ленин белә һесаб едирди ки, фәһлә синфинин сијаси партијасыны гурмаг ишинә ингилабчы сосиал демократијанын бахышлары уғрунда тәблиғат вә тәшвигат апармаға гадир олан мүбариз бир Үмумрусија сијаси газетинин ташкилиндән башламаг лазымдыр. Белә бир газетин јарадылмасы партијаны ташкил етмәкдә илк аддым олмалыдыр. Үмумрусија сијаси газетинин програм вә фәалијјәтини В. И. Ленин һәлә Сибирдә, Шушински кәндиндә сүркүндә олдуғу заман бүтүн тәфәррүаты илә дүшүнүрдү. 1900-чү ил јанварын 29-да В. И. Ленин сүркүндән гајыдыр вә бүтүн гүввәсини Үмумрусија сијаси газетини ташкил етмәк үзәриндә кәркин ишә сәрф едир.

Амансыз полис тә'гибләри шәраитиндә чар Русијасында кизли сијаси газет ташкил етмәк мүмкүн дејилди. Буна көрә дә В. И. Ленин һәмин газети харичдә чыхармағы гәт етди.

БҮТҮН һазырлыгдан сонра «Искра» газети 1900-чү ил декабрын 24-дә харичдә — Алманијада нәшрә башлајыб, сонра 1902-чи ил апрел ајындан Лондонда вә нәһајәт 1903-чү илин јазындан Ченеврәдә өз фәалијјәтини давам етдирди.

«Искра» үчүн епиграф олараг, декабристләрин Пушкинә чавабындан көтүрүлән бу сөзләр јазылмышды: «Гығылчымдан алов доғар!». Доғрудан да Ленинин алышдырдығы гығылчымдан сонралар бөјүјүб бир ингилаб алову әмәлә кәлди, бу алов гартымыш чар мүтләгијјәтини вә буржуа һакимијјәтини јандырыб күлә дөндәрди.

«Искра» газетинин әсас вәзифәси рус сосиал-демократлары ичәрисиндә олан идеја вә ташкилат дағыныглығыны арадан галдырмаг, ваһид партија јаратмаг иди. «Искра» В. И. Ленинин рәһбәрлији алтында бу вәзифәләри јеринә јетирмәк уғрунда мүбаризәјә киришди.

Үмумрусија сијаси газетинин чыхмасы чох бөјүк бир һадисә олду. О, Русија ингилаб һәрәкатында јени бир мәрһәлә ачды. «Искра»нын илк нөмрәләринин чыхмасы (1900—1901-чи илләр) јени дөврә, дағыныг груп вә дәрнәкләрдән ваһид Русија Сосиал Демократ Фәһлә Партијасынын һәгигәтән јарадылмасы дөврүнә кечид олду.

«Искра»нын биринчи нөмрәсиндә «Һәрәкатымызын вачиб мәсәләләри» адлы баш мәгаләдә В. И. Ленин «Искра»нын әсас мәгсәдини садә, ајдын вә сон дәрәчәдә бөјүк бир гүввә илә шәрһ едирди.

«Искра» газетиндә дәрч едилмиш мәгаләләриндә В. И. Ленин јени типли партијанын програм, ташкилат вә тактика мәсәләләринин бүтүн әсас чәһәтләрини ишыгландырыр, рус вә бејнәлхалг оппортунистләри ифша едирди. «Искра» газети назик кағыздә нәшр едилир, чох чәтин бир шәраитдә Русијаја кәтирилирди. Ону фәһләләр диггәт вә бөјүк марагла охујурдулар, ондан мүбаризә үчүн илһам алырдылар. Ленинчи «Искра» газетинин акентләри Русијада газети јајмаг вә кизли искрачы ташкилатлар јаратмаг уғрунда фәдакарлыгла чалышырдылар.

Ленинчи «Искра» вә марксист әдәбијјат Азәрбајчанын Јелизаветпол, Газах, Шуша, Ханкәнд вә дикәр гәзаларында кениш јајылырды. «Искра» редаксијасынын бурахдығы бир чох әдәбијјатдан башга, газетин ајры-ајры нөмрәләри һәлә о заман Бакыда кизли «Нина» мәтбәәсиндә нәшр олунуб Загафгазија вә Русијаја апарылырды. Н. К. Крупскајанын јаздығы кими, Бакы «Искрачы ташкилатларын дајаг мәнтәгәси иди. Бакы мәтбәәси аз гала бүтүн Русијаны «Искра» илә тәчһиз едирди».

„Биз Вәтәнимизи нә үчүн севирик“

«Биз доғма вә көзәл Вәтәнимизи бөјүк мәһәббәтлә севирик. Она көрә ки,.. јахшысы будур ки, доғма Вәтәнимизи нә үчүн севдијинизи сиз өзүнүз сөјләјәсиниз».

Абдулла Шаиг адына ушаг китабханасында кечирилән бу тәдбир ушагларын бөјүк марағына сәбәб олмушду. Тематик конфранса китабхананын охучулары бөјүк һәвәс вә мараглa һазырлашмышдылар. Конфрансын кечирилдији күн китабханаја чохлу мәктәбли топлашмышды. Онлар өз чыхышларында бөјүк Вәтәнимизин гүдрәтиндән, халгымызын көзәл һәјатындан вә мәишәтиндән, сүлһдән вә бөјүк коммунизм гуручулуғундан данышдылар.

Мәктәблиләрдән Бәһләр Әлијев, Јелена Агајева, Инна Сәркисова вә башгалары совет ушагларынын хошбәхт һәјатындан, өлкәмиздә елм вә мәдәнијјәтин наилијјәтләриндән, халгларын мөһкәм достлуғундан данышдылар. «Мән өз Вәтәними хошбәхт ушаглығымыз үчүн севирәм», «Вәтәнимиз дүнјада ән көзәл вә гүдрәтли өлкәдир», «Вәтәнимиз дүнјада илк дәфә олараг сәмаја сүн'и пејк бурахмышдыр». Бәли, бу һәјәчанлы сөһбәтләриндән ушагларын доғма совет Вәтәнимизи нә үчүн бөјүк мәһәббәтлә севдикләри ајдын көрүнүрдү.

Солмаз ДАДАШОВА.

«ИСКРА»нын ЧАПДАН ЧЫХМАСЫНЫН 60 ИЛЛИЈИ МҮНАСИБӘТИ ИЛӘ

РУСИЈАНЫН бир чох сәнаје мәркәзләриндә, о чүмләдән Загафгазијада «Искра»нын апардығы тәблиғат вә тәшвигат иши нәтичәсиндә ингилабчы сосиал-демократ ташкилатлары јаранмаға башлады. Бүтүн Загафгазијада олдуғу кими, Азәрбајчанда да марксист ташкилаты Русија фәһлә һәрәкатынын тә'сири алтында вә онунла билаваситә әлагәдар олараг тәшәккүл тапды. Бакы сосиал-демократлары 1901-чи илин декабр ајында РСДФП искрачы мәсләкли Бакы Комитәсини јаратдылар. Бу комитәнин тәркибиндә Ладо Кетсховели, Богдан Кнунјанс, Мәһәммәд Мәһәммәдјаров, Мелик Меликјан вә башгалары варды.

РСДФП Бакы Комитәси ташкил олундуғу илк күнләрдән ленинчи «Искра»нын ирәли сүрдүјү идејаны мүдафиә едәрәк, пролетариатын марксист партијасы уғрунда, оппортунистләрә гаршы барышмаз мүбаризә апарырды. «Искра»нын јаздығы кими, ингилабчы Бакы сосиал-демократлары вә шүурлу фәһләләри бөјүк чошғунлугла ингилаби һәрәката хидмәт көстәрдиләр.

Ленинчи «Искра» ваһид марксист партијанын јарадылмасына манечилик төрәдән оппортунизмә, о чүмләдән «игтисадчылара» гаршы чидди мүбаризә апарды. «Игтисадчылар» пролетариатын мүстәгил партијасынын јарадылмасына һәр васитә илә мане олур, фәһлә һәрәкатында кортәбиилији мүдафиә едирдиләр.

Марксист партијаны јаратмаг, онун идеолоји әсасларыны һазырламаг вә «игтисадчылығы» дармадағын етмәк ишини В. И. Ленин «Искра» газетинин сәһифәләриндә јаздығы мәгаләләриндә, «Нә етмәли?» әсәриндә вә башга әсәрләриндә јеринә јетирди.

Ленинчи «Искра» марксизмин ғорхулу дүшмәни олан есерләри дә дармадағын етди. «Искра» газети өз сәһифәләриндә партијанын програм вә низамнамәсини һазырлады.

«Искра» ағыр кизли фәалијјәт шәраитиндә јығын-јығын дүшмәнләрә гаршы мүбаризәдә фәдакар вә фәһлә синфинин ишинә сәдагәтли, принсипчә мәтин вә интизамлы, һәр чүр оппортунизм рәзаләтләринә гаршы барышмаз вә күтләләрлә мөһкәм әлагәдар олан пешәкар ингилабчы кадрлар тәрбијә едиб мәтинләшдирди. Бунун нәтичәсиндә «Искра» фәһлә һәрәкатынын сијаси мәркәзинә, ингилабчы пролетариатын гүввәләринин топланмасы вә һәгиги марксист партијасынын ташкили мәркәзинә чеврилди.

Беләликлә, Русијада олан дағыныг сосиал-демократ дәрнәкләри ленинчи «Искра»нын чидди мүбаризәси сајәсиндә онун әтрафында сых бирләшдиләр.

ЛЕНИНЧИ «Искра» партија ташкил етмәк үчүн лазым олан шәраити јаратмаг вәзифәсини јеринә јетирди. О, партијанын гурулмасына даир Ленин планы уғрунда, партијанын гүввәләрини топламаг уғрунда, партијанын икинчи гурултајы уғрунда, ингилаби сосиал-демократија уғрунда, «игтисадчы»лара гаршы, фәһлә синфинин һәр чүр дүшмәнләринә гаршы кениш кампанија апарды.

«Искра»нын фәалијјәти сајәсиндә партијанын II гурултајынын чағырылмасы үчүн зәмин һазырланды, сосиал-демократ ташкилатларыны ваһид партијада бирләшдирмәк мүмкүн олду. «Искра»нын чидди мүбаризәси нәтичәсиндә 1903-чү ил ијулун 17-дә партијанын II гурултајы чағырылды. РСДФП јарадылды.

Партијанын II гурултајы «Искра» тәрәфиндән дүзәлдилмиш програмы гәбул етди вә РСДФП рәһбәр органыны јаратды. Гурултајда В. И. Ленинин чидди мүбаризәси нәтичәсиндә Мәркәзи Комитә үзвлүјүнә «Искра» тәрәфдарлары сечилдиләр.

Партијанын II гурултајынын тарихи әһәмијјәти ондадыр ки, бу гурултај «Искра»нын ирәли сүрүб һазырладығы идеја вә ташкилат принсипләри әсасында Русијада һәгиги марксист партија јаратды. Гурултај бејнәлхалг фәһлә һәрәкаты тарихиндә К. Маркс вә Ф. Енкелсин вәфатындан сонра илк дәфә олараг ингилаби програм гәбул етди вә бу програмда пролетар диктатурасы уғрунда мүбаризә әсас вәзифә кими ирәли сүрүлдү.

Русијада јени типли партијанын јарадылмасы Русија пролетариатынын вә бејнәлхалг фәһлә һәрәкатынын тарихи мүгәддәраты үчүн олдугча әһәмијјәтли иди.

Ленинчи «Искра» газетинин мүбариз вә ингилаби ән'әнәләри болшевик мәтбуатынын бүтүн тарихи боју көзәл бир ирс олмушдур. Совет мәтбуаты һазырда јени тарихи шәраитдә бу ирси јарадычылыгла инкишаф вә давам етдирир. О, мөһкәм сүлһ уғрунда ардычыл мүбаризә апарыр, халгымызы коммунизм гуручулуғу ишләринә сәфәрбәрлијә алыр.

Бәһмән РЗАЈЕВ.

„ВОКРУГ СВЕТА“ ЖУРНАЛЫНЫН 100 ИЛЛИЈИ

«Вокруг света» журналынын 100 иллији тамам олмушдур. Кечән әсрдә 60—61-чи илләрин ајрычында јаранан бу журнал о заман јерүшнаслыг, тәбиәт елмләри, ихтира вә мүшаһидәләр журналы адланырды. Журналын емблемасы олан глобус үзәриндә о вахтлар бош јер чох иди. Чүнки о заманлар һеч кәс шимал вә чәнуб гүтбләринин һарада — гуруда вә ја дәниздә јерләшдијини билмирди. Африка әфсанәви бир гит'ә кими тәсәввүр олунурду. Нил вә Амазонка чајларынын мәнбәләри һаггында гызғын нәзәри мүбаһисәләр кедирди. Авропа тәдгигатчыларынын ајағы һәлә оралара дәјмәмишди.

Ики јарым гитәни бирләшдирән телеграф хәтти о вахтлар чәкилмәмишди. Петербургда исә конканын истифадәјә верилмәсинә һазырлыг көрүлүрдү. Журналын илк нөмрәләриндә дәрч олунан хәбәрләрдә АБШ «мәдәнијјәт интишарчыларынын» үч нәслинин фәалијјәти нәтичәсиндә тәгрибән 14 милјон һиндунун гырылмасындан, Инкилтәрә мүстәмләкәләринин 1861-чи илдә он милјонларла фунт стерлинг мәнфәәт вермәсиндән бәһс едилир. Бу хәбәрләр о дөврүн марагты һадисәләри иди.

100 ил әрзиндә журналын симасы дәјишмишдир. Лакин «Вокруг света» журналы нәшр олундуғу бүтүн илләрдә сәјаһәтләр, мачәралар вә фантастик һадисәләр журналы олараг галмышдыр. Јер күрәсинин мүхтәлиф өлкәләри, дүнја халгларынын адәт вә ән'әнәләри, тәбиәт вә һејванлар аләми һаггында сөһбәт ачан «Вокруг света» журналы охучуларын билијинин артмасына вә фантазијасынын инкишафына көмәк едир. Журналын сәһифәләриндә алимләрин сон наилијјәтләри, експедисијаларын кәшфләри вә ајры-ајры сәјјаһлар һаггында, о чүмләдән Пржевалски, Миклухо-Маклај, Һумболт, Обручев вә башгалары һаггында тез-тез материаллар верилир.

Жул Верн, Едгар По вә дикәр мәшһур јазычыларын әсәрләри Русијада илк дәфә «Вокруг света» журналында дәрч олунмушдур.

Бөјүк Октјабр ингилабынын гәләбәсиндән сонра «Вокруг света» ингилаби романтика вә мачәралар журналына чеврилир. «Вокруг света» һазырда УИЛККИ Мәркәзи Комитәсинин елми-күтләви чоғрафија журналыдыр. Журнал үз габығында јер күрәсинин емблемасы илә јанашы, космик фәзаја учан ракетләрин, нәһәнк атом бузгыран кәмисинин, лаләзара чеврилмиш советләр дијарынын, бир чох өлкәләрин мүхтәлиф милләтләрдән олан, лакин үрәкләри мүһарибәнин чәмијјәтдән әбәдилик кәнар едилмәси шәраитиндә јашамаг, ишләмәк вә сәадәтә говушмаг арзусу илә чырпынан адамларын тәсвири верилмишдир.

Журналын демәк олар һәр нөмрәсиндә Вәтәнимиздә баш верән јениликләр, једдиилијин зәрбәчи тикинтиләриндә кәнчләрин көстәрдикләри әмәк икидликләри һаггында материаллар дәрч олунур. «Једдиилијин елм маршрутлары» бөлмәсиндә експедисијаја чыхан алимләрин тәдгигатларынын нәтичәләри һаггында мә'лумат верилир. Кеологларын, гүтбчүләрин, иншаатчыларын вә башгаларынын иши һаггында журналда дәрч олунан очеркләр, һекајәләр, корреспонденсијалар, репортажлар охучулары совет өлкәсинин гәһрәманлары илә таныш едир. Журналын һәр нөмрәсиндә јер күрәсинин 15—20 өлкәси һаггында мә'лумата раст кәлмәк олар.

«Вокруг света» өзүнүн 100 иллик јубилејинә бөјүк јарадычылыг планлары илә гәдәм гојмушдур. Јубилеј мүнасибәти илә журналын јахын нөмрәләринин бириндә 60-чы меридиан үзрә кечирилән експедисијанын јекунлары дәрч олуначагдыр. Бу експедисијанын иштиракчылары Арктикадакы Вајгач адасындан сәфәрә чыхараг мүхтәлиф нәглијјат васитәләри илә тәгрибән 7 мин километр мәсафә гәт етмишләр. Марал, ат гошулмуш арабаларда, гајыгларда, санкаларда, һәтта, дәвә белиндә сәјаһәт едән редаксија ишчиләри тәгрибән 4 ајлыг сәфәрдән сонра «Ту-114» тәјјарәси илә Москваја гајытмышлар. Експедисијанын иштиракчылары совет адамларынын һәјаты вә гәһрәманлыглары һаггында охучулара мә'лумат верәчәкләр.

З. ХРОМОВА.

В. И. Ленин адына Азәрбајчан бору прокаты заводунда М. Мәһәррәмовун уста олдуғу прокат бригадасынын коллективи 1960-чы или көркәмли әмәк гәләбәләри илә баша чатдырыр. ШӘКИЛДӘ: бригаданын методики соба гајнагчысы ЗЕЈНАЛ ҺӘСӘНОВУ көрүрсүнүз. О, күндә 1,5—2 норманы јеринә јетирир. Фото Ј. МАЛЈОВУНДУР.

Әбүлфәз АБАСГУЛИЈЕВ

ДАҒ гартаплары

3. Јени үфүгләр

ЈАЈ иди. Күнәш думанлы дағын арасындан тәзәчә чыхмышды. Ән'әнәви әмәк һәјаты башлајырды.

Вазкен илә Фәрһад артыг өз нөвбәләрини баша вурмушдулар. Екскаватору Һагвердиjә илә Әсәдә тәһвил вермәјә һазырлашырдылар. Онлар Һејдәрлә Һәсәнин дә автомобилдән дүшдүкләрини көрүб тәәччүб етдиләр. Һејдәр бригада үзвләри илә көрүшдүкдән сонра деди:

— Һәләлик һеч бир јерә кетмәјин, екскаваторун көлкәсинә кечин, сизинлә бир балача сөһбәтим вар.

Адамларын үзүндә тәәччүб, әндишә вә интизар көрүндү. Һејдәр она зилләнән бахышларда елә бил ки, бу сөзләри охуду: «Нә олмушдур?». Бригадир буну дәрһал анлады вә мәтләби ачыб данышды:

— Ушаглар, комбинатда једдиилијин биринчи јарым илинә јекун вурмушлар. Кечән алты ајда биз ирәлиләмәк әвәзинә керилләмишик.

Һамыдан әввәл Һәсән сөзә башлады:

— Бачардығымыз гәдәр ишләјирик. Кечән јарым илдә бир балача кәсиримиз олуб. Дүнја-зад дағылмајыб ҝа!

Һејдәрин бахышлары бирдән чиддиләшди;

— Бачардығымыз гәдәр! Бу нә демәкдир. Инсан нәји бачара билмәз ки?—о, сөзүнү дејиб гуртармамыш Әсәд башлады.

Һагверди һәлә данышмыр, адамлара көз гојурду. Амма Әсәд дилләнәндә даһа суса билмәди.

— Тутаг ки, Әсәд сән дә, Һәсән дә һаглысан, гоншумуз Әһмәдин бригадасынын шөһрәти аләми тутуб, ады бүтүн Азәрбајчанда чәкилир. Бизи һеч итириб-ахтаран јохдур.

Һејдәрин үзүнсов, арыг үзүнә јенә гүссә гонду. Көрүнүр, машинистләрин сөзләри она бәрк тә'сир етмишди.

— Бәли, — дејә о, данышмаға башлады. — Биз һеч планымызы да долдура билмирик, — онун сәси даһа да сәртләшди, — планы кәсирлә јеринә јетирмәк исә гануну позмаг демәкдир. Буна һеч ким бизә һагг вермир.

Һејдәрин сөзләри отуранлары бәрк тутмушду. Һамы көзләрини ашағы ендириб бәрк фикрә кетмишди. Сүкут кетдикчә дәринләширди ки, Фәрһад ајаға галха-галха үст-башыны чырпмаға башлады.

— Дејәрләр, сән јејиб ичмиш, мән күнү кечмиш. Мән кедирәм. Отурдуғум јердә јуху басыр.

Һагверди зарафатла сөз атды:

— Гәрибә адамсан. Чамаат керилијимизин сәбәбләрини арашдырыб тапмаг үчүн баш сындырыр, бу да јатмаг ешгинә дүшүб.

Фәрһад гарағабағын бири олдуғундан һәләм-һәләм сөз-сөһбәтә гарышмаз, кәлмә кәсмәзди. Лакин Һагвердинин сөзләри, көрүнүр она бәрк әсәр еләмишди. Она көрә дә ачыглы-ачыглы деди:

— Гырт тојуг кими јеримиздә сајмағымызын сәбәбини сиз дә јахшы билирсиниз, мән дә.

Ушаглар күлүшдүләр. Ара сакитләшәндә исә Фәрһадын јахасындан әл чәкмәјиб дедиләр:

— Охуну атыб јајыны нијә кизләдирсән? — Фәрһадын санки дили ачылды. О, үзүнү һәмкарларына тутараг деди:

— Екскаваторда бир нөгсан көрән кими тез механик чағырырсыныз. О да нәһәнк машыны саатларла, бә'зән дә күнләрлә гурдалајыр. Бу да јүз тонларла аз филиз вермәклә нәтичәләнир.

Һәсән сәсиндә ришханд сезилдији һалда күлә-күлә:

— Нә едәк, сынан машын һиссәләрини нәфәсимизлә битишдирмәјәчәјик ки?

Фәрһад гејзлә чаваб верди:

— Оғулсан, машын һиссәләрини сырадан чыхмаға гојма! Машына ана өз өвладына бахан кими бах!

Һамы данышырды, дилләр ачылмышды. Ағыр тәбиәтли Һејдәр исә сусур, дејиләнләри сәбирлә динләјирди. Нәһајәт, һамынын өз үрәјини бошалтдығыны көрүб ағыр-ағыр деди:

— Әзизләрим, наһаг јерә бир-биринизлә үз-көз олмајын. Дедикләриниздә һәгигәт вар. Анчаг бир шеји дејим ки, Фәрһадын сөзләрини гәрибчилијә салмағыныз хошума кәлмәди. Онун сөјләдијиндән башлајыб, керилијимизин сәбәбләрини ајдынлашдырмаға киришсәк, елә билирәм пис олмаз.

Бригадир сөзүнә давам етди:

— Мән узун көтүр-годан сонра бу фикрә кәлмишәм ки, биз полад атымыза дәриндән бәләд дејилик.

Адамларын үзүндә дәрһал хәфиф бир истеһза кәзди.

— Биз екскаватору писми билирик?

— Машыны билмәсәјдик, ону бизә тапшырардылар?

— Атмачаларыныз јерлидир, — дејә Һејдәр иш јолдашларына бахды, — анчаг машыны беш бармағымыз кими билсәјдик сынан һиссәләри елә орадача тә'мир едәрдик, механик көзләмәјә еһтијач галмазды. Дүз демирәм, ај Һагверди?

— Дүздүр, гардашым, дүздүр. Бу јахынларда јаг насосу хараб олмушду. Механики дүз бир күн көзләдик. Бу да нә аз, нә чох 2.200 тон дәмир филизи итирмәк демәк иди.

Демәли, керилијин сәбәбләриндән бириси ајдынлашмышды. Екскаваторун дејилән сәбәбләр үзүндән тез-тез дајанмасы бригаданын мин тонларла дәмир филизи итирмәси илә нәтичәләнмишди.

— Мән, — дејә бригадир тәзәдән сөзә башлады, — бу күндән екскаватору иш арасы фасиләләр вахты тә'мир етмәјә сөз верирәм. Бачардыгча чалышыб машынын бошдајанмасыны тамамилә арадан галдырачагам.

Вазкен тәрәддүдсүз:

— Мән дә өһдәмә алырам.

Һамы дилләнди:

— Биз дә сизинләјик!

Һејдәр даһа кимин нә данышдығыны ешитмирди. Тәклифинин һамылыгла гәбул едилмәси ону севиндирир, санки, гаршысында јени үфүгләр ачылыр, елә бил бригадасынын шөһрәти комбинатын сәрһәдләрини јараг лап узагтара јајылырды.

☆

Һәмин күн бригада үзвләринин һафизәсиндә әламәтдар күн олду. Бу, бригадаја једдиилијин илк илинин үчүнчү-дөрдүнчү рүбләрини јүксәк көстәричиләрлә баша вурмаға имкан верди. Бригада илин икинчи јарысында нәинки рүбләрдәки кәсирин әвәзини чыхды, һәтта, өлкәјә мин тонларла әлавә дәмир филизи верәрәк иллик планы 103,8 фаиз јеринә јетирмәклә, коммунист әмәји бригадасы кими шәрәфли бир ад алмаға лајиг көрүлдү.

Будур, једдиилијин икинчи или гуртарыр. Бригада тәзә или алны ачыг гаршылајыр. Иллик план 103 фаиз јеринә јетирилмишдир...

Биз мә'дәни кәзиб гајытдығымыз заман Һејдәркилин иш вахты гуртармышды. О вә көмәкчиси Һәсән бизимлә бирликдә машына әјләшәндә јарымчыг галмыш ихтилат да јада дүшдү. Һејдәрин Јетәрлә башлајан севкиси барәдә јенидән сөһбәт ачылды. Һәсән күлә-күлә деди:

— Мән сәбирли адамлар көрмүшәм, анчаг Һејдәр кимисини јох.

— Нечә?

— Он ил бирисини көзләмәк, һәм гызын, һәм дә һәр ики тәрәфин гоһумларынын бүтүн шылтағларына дөзмәк һәр оғлун иши дејил.

— Доғрудан да беләдир,—гочаман мүһәндис, мүшајиәтчимиз Вәлијев дејиләнләри тәсдиг етди,—Һејдәр һәр ил мә'зунијјәтини өз кәндләриндә кечирирди. Биз дә көзләјирдик ки, Јетәрлә гајыдачагдыр. Анчаг тәкчә гајыдыб кәлдијини көрәндә, мә'јус олурдуг. Амма бир дәфә, пајыз күнләринин бириндә Һејдәрин өз Јетәри илә кәлдијини ешитдик, чох да севиндик. Јығышыб һәр ики кәнчә ағыр-әзиз тој еләдик. Икиотағлы бир мәнзилә көчүрдүк.

Һәсән дәрһал деди:

— Инди ики отаг Һејдәркилә дарысгаллыг едир.

— Нә үчүн?

— Ахы, Һејдәри күфләт басыбдыр. Онун дөрд ушағы вар.

Сөһбәтимиз кетдикчә ширинләшир, машын исә санки бизи мә'дән јатаглары илә зәнкин олан Чәнлидағын зирвәләринә доғру галдырырды. Дағ долајыларындан баханда ашағыларда чаван сосиалист шәһәри Дашкәсәнин јарашыглы евләри ағарыр, дәрәдә исә Гошгарчај күчлә нәзәрә чарпырды. Нәзәрләримиз чаја зилләнсә дә хәјалымыз бир аз әввәл ајрылдығымыз, лап зирвәләрин өзүнү белә фәтһ етмәјә гадир олан Һејдәрин, пәһләван көркәмли әмәк досттарынын јанында иди.

ИДМАН

Ијирми күндән сонра

Шаһмат үзрә республика биринчилијинин јарымфинал јарышлары düз ијирми күн давам етди. Бу јарышларда Кировабад, Ләнкәран, Губа, Салјан вә башга шәһәрләрдән кәлмиш 16 нәфәр ән күчлү шаһматчы мүбаризә апарырды. Јарышын шәртинә көрә фәхри јерләри тутачаг шаһматчылар кәлән илин март ајында кечириләчәк финал јарышларында иштирак етмәк һүгугу газаначагдылар.

Јарышын гуртармасына һәлә дөрд тур галмыш үч нәфәр шаһматчы—идман устасы Ј. Сәрдаров вә биринчи дәрәчәли шаһматчылардан М. Рүстәмбәјли илә А. Мәликов артыг белә бир һүгугу әлдә етмишдиләр. Сонракы турларда М. Магакјан да финала чыхды.

Шаһмат јарышлары марагла кечди вә бу көрүшләрә чохлу тамашачы бахды.

Әкрәм ЗЕЈНАЛОВ.

Республика чемпионлары

Үч күн иди ки, «Динамо» чәмијјәтинин идман салонунда милли күләшмә үзрә республика биринчилији кечирилирди. Кәркин идман мүбаризәсиндән сонра финал јарышлары олду. Адлы-санлы пәһләванлардан М. Дадашов, Р. Исмајылов, Ф. Һәсәнов, А. Ибраһимов, А. Гулијев, Ј. Иванов, Ј. Прокофјев вә А. Павлиди өз чәки дәрәчәләриндә республика чемпиону адыны алдылар.

Үмумијјәтлә, «Динамо» чәмијјәтинин јығма командасы јарышда биринчи јери тутду. «Спартак» чәмијјәтинин күләшчиләри икинчи, «Нефтчи» чәмијјәтинин идманчылары исә үчүнчү јери әлдә етдиләр.

Ј. ИСМАЈЫЛОВ,
Ә. ИСМИЈЕВ.

АҒАКУЛ МАЈКАСЫНЫ ДӘЈИШИР...

«Һөрмәтли редаксија!

Ики ил бундан әввәл бизим бөлмәјә тәзә бир идманчы кәлди. Ады Ағакул иди. Орду сыраларындан јенинчә тәрхис олунмушду. Һәлә илк күнләрдән биз онунла достлашдыг. Ағакул дејиб-күлән оглан иди вә һамы илә јахшы рәфтар едирди. Биз онун рәфтарындан, мәшгчимиз исә јахшы нәтичәләриндән чох разы идик. Амма бу, узун сүрмәди. Елә ки, Ағакул идман устасы нормасыны јеринә јетирди, елә бил ону дәјишдирдиләр. Бизә јухарыдан ашағы бахмага, ловғаланмага башлады. Бир мүддәтдән сонра исә онун башга бир чәмијјәтә гачдыгыны ешитдик.

Ағакулун бу һәрәкәти бизә јаман тә'сир еләди. Ахы, онун бир идман устасы кими јетишмәсиндә коллективин, хүсусән, мәшгчимиз Александр Храпков јолдашын аз әмәји олмамышдыр. Көрәсән, Ағакул тутдугу бу әмәлдән хәҹаләт чәкирми?

Һөрмәтлә:

«Мәһсул» чәмијјәти, велосипед үзрә мәркәзи бөлмәсинин үзвләри Әләвсәт ЧӘБРАЈЫЛОВ—биринчи дәрәчәли идманчы, Валери БАРАНОВ вә Николај КОЛДИН—ССРИ идман усталары».

Һөрмәтли Әләвсәт, Валери вә Николај! Сизин мәктубунузу алдыг. Ағакул илә таныш олмаг, мәктубунузда јаздыгыныз сөзләри она чатдырмаг үчүн онун ишләдији јерә кетдик. Ағакул Бакыдакы 1 нөмрәли модалар ателјесиндә дәрзи шакирди вәзифәсиндә ишләјир.

Ағакул, далынча мүхбир кәлдијини ешидиб әввәлчә үзә чыхмады. Јалныз тә'кид етдикдән сонра биз онунла көрүшүб сөһбәт едә билдик. Сизин мәктубунузу она охудуг. Бир мүддәт динмәди. Сонра нә исә фикирләшиб белә деди:

— Онлар мәним гәдрими билмәдиләр. Һамы мәндән үз дөндәрди. Мән дә...

Һансынызын — сизинми, ја Ағакулунму һаглы олдугуну јәгин етмәк үчүн бир сыра адамларла сөһбәт етмәли, кечмиши вәрәгләмәли олдуг.

Ағакул «Мәһсул» чәмијјәтинә ики ил бундан әввәл кәлмишди. Чәмијјәтдә ондан һал-әһвал тутуб, биринчи дәрәчәли велосипедчи олдугуну өјрәндиләр вә бөлмәјә гәбул етдиләр. Ертәси күн Ағакул илк мәшгә кәлди. О күнү бөлмәнин мәшгчиси, идман устасы Александр Храпков тәзә идманчы илә сөһбәт етди. Онун ишә дүзәлмәк истәдијини билиб:

— Һеч фикир еләмә,—деди. —Сәнә көмәк едәрик.

Бу сөһбәтдән бир нечә күн кечди. Ағакулу 2 нөмрәли механики-тә'мир заводуна ишә дүзәлтдиләр.

Илк заманлар Ағакул һамынын һөрмәтини сахлајыр, бөлмәнин үзвләри илә јахындан достлуг едир, мәшгләрдә фәргләнирди. Аз сонра онун јарышларда газандыгы мүвәффәгијјәтләр, һаггында агыздолусу данышмага башладылар. Бу сөһбәтләр заманы Ағакул тәнәзз'карлыг көстәриб динмир, утанараг башыны ашағы салырды.

Кечән ил ССРИ халгларынын икинчи спартакиадасы заманы Ағакул даһа бөјүк бир мүвәффәгијјәт газанды вә идман устасы нормасыны јеринә јетирди. Бах, ондакы дәјишиклик (һәм дә чох пис дәјишиклик) дә мәһз бундан сонра баш верди. Елә бил о, әввәлки Ағакул дејилди. Әввәлә, Бакыја кәләп кими гәти билдирди ки, бир даһа һәмин заводда ишләмәјә кетмәјәҹәкдир. Мәшгчи гулагларына инанмады.

— Нечә јә'ни, кетмәјәҹәјәм?—дејә сорушду.

— Дедим, кетмәјәҹәјәм, вәссалам! Мән инди идман устасыјам. Гој башгалары кедиб заводда ишләсинләр!

Мәшгчи, әмәк ҹәбһәсиндә фәдакарҹасына чалышмагла јанашы, совет идманынын шәрәфини дә лајагәтлә горујан минләрлә адлы-санлы бәдән тәрбијәчисинин һәјатындан мисаллар чәкди. Ағакул исә инадындан дөнмәјиб:

— Өзүнүз билин,—деди,— Мән сизә өз гәрарымы ачыг дедим.

Аз сонра чәмијјәтин рәһбәрләри бәрк әл-ајаға дүшдүләр. Идман устасыны «итирмәмәк» үчүн мәшгчи А. Храпков јолдашы башга ишә кечиртдиләр. Ағакулу исә онун јеринә мәшгчи гојдулар.

Бу һадисәдән сонра Ағакул, ајағыны јерә дөјүб истәдији шеји тәләб едән әркөјүн ушаг кими даһа да тәрсләшди. Инди о, чәмијјәтин гаршысында јени-јени тәләбләр гојурду.

Бөлмәнин үзвләри мәәттәл галмышдылар. Коллективлә һесаблашмајан, өзүнү такәббүрлү апаран, ловғалыг едән бир адамы, нечә олмушду ки, онлара мәшгчи-тәрбијәчи тә'јин етмишдиләр?!

Ағакул чәми үч ај мәшгчилик едә билди. Ишин өһдәсиндән кәлә билмәдији үчүн Ағакулу вәзифәсиндән азад етмәли олдулар. Амма она башга бир јердә тә'лиматчы вәзифәси тәклиф етдиләр. Ахы, Ағакул башга чәмијјәтә кечә биләрди! Бах, чәмијјәтин рәһбәрләри мәһз бу заман икинчи сәһвә јол вердиләр.

Ағакул Ағајев тәзә иш јеринә кетмәди вә, аз сонра онун сорагы «Спартак» чәмијјәтиндән кәлди...

Тәәссүф ки, коллективин гәдрини билмәјән, өзүнү ловға вә тәкәббүрлү апаран, јарыш вә көрүшләрдә кобудлуга јол верән, бир сөзлә, чәмијјәтә аз хидмәт көстәриб, ондан чох шеј гопармаг истәјән идманчылар аз да олса арамызда һәлә вардыр. Бах, еле «Мәһсул» чәмијјәтинин башга бир идманчысы, јүнкүл атлет Ротмир Тјурин буна мисал ола биләр. Чәмијјәтдә тә'лиматчы олан Ротмир күнләрин бириндә 500 манат борҹ пул алыб јығма командасынын һеј'әтиндә Молдавијаја—достлуг көрүшүнә јола дүшду. Кишинјовда кечирилән јарышларда Ротмир идман устасы нормасыны јеринә јетирди вә бу хәбәр онун идманчы достларыны чох севиндирди. Амма чох чәкмәди ки, Кишинјовдан башга бир хәбәр дә кәлди: Ротмир һәмишәлик олараг Молдавијада галмагы гәт етмишдир.

Тәкчә адыны чәкдијимиз бу чәмијјәтдә дејил, башга чәмијјәтләрдә дә өз шәхси мәнафејини күдән идманчылар вардыр. Јадро итәләјән Заур Садыгов беләләриндәндир. Заур инди ики чәмијјәт арасында галмышдыр. О, каһ «Буревестник», каһ да «Динамо» чәмијјәтиндә мәшг кечир.

Биз бурада бир мәсәләни дә гејд етмәк истәјирик. Мәсәлә бурасындадыр ки, бизим бә'зи мәшгчиләримиз идманчыларын усталыгынын артмасына даһа чох фикир вердикләри һалда, онларын көзәл инсан кими тәрбијә олунмасы гејдинә аз галырлар.

Совет идманчыларынын јүксәк адыны ләкәләјәнләрә арамызда јер олмамалыдыр!

Фирдовси ЗАМАНОВ,
Һады РӘҺИМОВ.

Һәнә Худагулу гызы «Загфедерасија» кәми тә'мири заводунун механики лабораторијасында лаборант вәзифәсиндә чалышыр. Һәнә истеһсалата орта мәктәби битирдикдән сонра кәлмишдир. Инди о, һәм габагчыл истеһсалатчы, һәм дә көркәмли идманчыдыр. Бу бачарыглы гызын заводда бөјүк һөрмәти вардыр. ШӘКИЛДӘ: ҺӘНА ХУДАГУЛУ гызы иш заманы.

Фото В. АТАЈАНЫНДЫР.

СӘН ЈЕНИ ДҮНЈАЈА ГӘДӘМ ГОЈУРСАН!

«Мәним истеһсалат стажым аз дејилдир. Һәтта полад релсләрин үстүндә нечә мин километр јол кетдијими белә һесабламаг чәтиндир! Әкәр һесабланса, јәгин ки, бир нечә милјона чатар. Машинист әмәји мәним үчүн јарадычы, руһландырычы бир иш олмушдур. Мән өз әмәјими тәкчә она көрә севмирәм ки, ишләдијим бир чох илләр әрзиндә өз сәнәтимә јахшы јијәләнмишәм. Јох! Мән өз әмәјими она көрә севирәм ки, бу әмәк коллективчилик вә сосиалист характери дашыјыр.

Мәним ишләдијим Москва чешидләмә стансијасындакы депода чәмијјәтимизин рифаһы намина сәрф олунан коллектив әмәк бүтүн көзәллији илә нәзәри чәлб едир. Депомуз өзүнүн шанлы ән'әнәләри илә зәнкиндир. Һәтта бизим «Бөјүк тәшәббүс» адлы хүсуси музејимиз дә вардыр. Әкәр јолунуз бизим музејә дүшсә, орада гоҹаман ишчи Јаков Михајлович Кондратевә раст кәләрсиниз. О, әввәлләр депода машинист вәзифәсиндә ишләмишдир. Јаков Михајлович биринчи коммунист имәчилијинин иштиракчысыдыр.

В. И. Ленин өзүнүн «Бөјүк тәшәббүс» адлы әсәриндә бу имәчилијә јүксәк гијмәт вермишдир. Һәјат, Владимир Илјичин јүксәк гијмәтләндирдији бу бөјүк башлангычын мисилсиз әһәмијјәтини тәсдиг етди.

Өзләри үчүн чалышан совет адамларынын бу тәшәббүсү сонралар сосиализм јарышынын бир чох формасыны јаратды. Бу јахынларда исә биз даһа јени, көркәмли бир тәшәббүсүн — коммунист әмәји бригадалары вә зәрбәчиләри ады угрунда һәрәкатын шаһиди олдуг.

Инди мән ифтихар едир вә севинирәм ки, белә бир һәрәкат да илк дәфә мәһз бизим коллективдән башланмышдыр. Ахы, социализм јарышыны јени јүксәк пилләјә галдыран бу бөјүк һәрәкат, В. И. Ленин тәрәфиндән гызгын бәјәнилән «Бөјүк тәшәббүс» бизим депода јаранмышдыр.

Коммунист әмәји бригадалары вә зәрбәчиләринин һәрәкаты бундан әввәлки сосиалист јарышларынын бүтүн тәҹрүбәсини өзүндә топламышдыр. Бунунла јанашы, бу һәрәкат гаршыја даһа мүһүм вәзифәләр гојур. Инди әмәк мәһсулдарлыгыны дурмадан јүксәлтмәк үчүн јорулмадан чалышмаган, ихтирачылар вә сәмәрәләшдиричиләр һәрәкатында иштирак етмәкдән дә көзәл нә ола биләр?! Пешәләрә јијәләнмәкдә бир-биринә көмәк етмәкдән, үмуми, техники вә мәдәни сәвијјәни артырмагдан, јенилик угрунда, мәишәтдә коммунистчәсинә јашамаг угрунда мүбаризә апармагдан да шәрәфли нә ола биләр?!

Мәним кәнч достум, коммунист әмәји бригадалары вә зәрбәчиләринин өһдәчиликләринә фикир вер. Бу өһдәчиликләр сәнә садәҹә көрүнмәсин. Ахы, бу өһдәчиликләр сәнин бүтүн һәјат програмыдыр. Бу өһдәчиликләр сәнин үзәринә бөјүк мәс'улијјәт гојур. Бир фикир вер, көр бу күн сән нечә бир јени дүнјаја гәдәм гојурсан! Гаршыда нечә кениш перспективләр ачылыр. Физики вә зеһни әмәк арасындакы фәрг кетдикчә силинир. Бәшәр өвладынын ән јахшы нүмајәндәләринин, һаггында узун мүддәт дүшүндүкләри, угрунда даима мүбаризә апардыглары бир заман јахынлашыр.

Бах, белә севинҹли, јарадычы бир шәраитдә арамызда әмәјә намуслу мүнасибәт бәсләмәјән, тәнбәллик едән, өз әмәји илә дејил, башгасынын әмәји һесабына јашамаг истә-

ИШЛӘМӘЈӘН ДИШЛӘМӘМӘЛИДИР

јән бир сыра адамларын олмасы, хүсусилә дөзүлмәз һалдыр.

Ичтимаијјәт нијә көрә бу күн белә авaралары чидди мүһакимә едир вә нифрәтләјир? Она көрә ки, коммунизм гуручулугунун кенишләндији бир дөврдә чәмијјәтимизин әксәријјәт үзвләри арасында әмәјә шүурлу мүнасибәт о дәрәҹәдә артмышдыр ки, биз даһа бу чүр тәк-тәк авaралара бикана гала билмәрик.

Аварачылыг-туфејлилик — хәстәлик, ејбәҹәрлик демәкдир. Аваралар чәмијјәти сојур, ондан гопармага чалышыр, амма әвәзиндә чәмијјәтә һеч бир шеј вермирләр. Бу адамчыгазлар баша дүшмәк истәмирләр ки, тәкчә чәмијјәти дејил, ејни заманда өзләрини дә сојурлар. Ахы, намуслу әмәкдән бојун гачыранлара әмәк севинчи, јарадычылыг ешги јабанчыдыр. Белә адамлар инсан хејирхаһлыгынын, һөрмәтин, пак намусун нә олдугуну билмирләр. Белә адамлар билмирләр ки, инсан-инсана дајагдыр, бу јүксәк һисси дујмаг, анламаг бөјүк шәрәфдир. Бир сөзлә, беләләри чәмијјәтимиздә өзүнү һәјатын там саһиби һесаб едән сада заһмәткеш адама мәхсус бүтүн мәзијјәтләрдән мәһрумдурлар.

Аваралара гаршы апардыгымыз мүбаризәдә мән шәхсән инсанпәрвәрлик гајгысы дујурам. Әмәклә мәшгул олмаг истәмәјән адамы мүһакимә етмәк бу адамын өзү үчүн нә гәдәр дә агырдыр. Лакин онлар баша дүшмәлидирләр ки, чәмијјәт бу ејбәҹәрләри дүзәлтмәк, онлары әмәјин гәдрини билән адамлар чәркәсинә гајтармага чалышыр. Бир дә елә хәстәликләр вардыр ки, ону агрысыз мүаличә етмәк чәтиндир. Аварачылыг да мәһз белә бир «хәстәликдир». Бу «хәстәлијә» гаршы апарылан мүаличә мүвәффәгијјәтлә нәтиҹәләнәрсә, һеч кәс она гаршы чеврилмиш бу үмумхалг мүһакимәсиндә һисс етдији агры үчүн сонралар пешиман олмаз.

Һәр бир кәс јадында мөһкәм сахламалыдыр ки, чәмијјәтимиздә белә бир ганун — «Ишләмәјән дишләмәз!» принсипи мөвҹуддур. Бу принсипә әмәл етмәк лазымдыр.

В. Г. БЛАЖЕНОВ, машинист, ССРИ Али Советинин депутаты.

"Буревестник" командасы галиб кәлди

КИРОВАБАД. (Хүсуси мүхбиримиздән). Республика биринчилији угрунда кечирилән әл топу јарышлары гуртарды.

Сон јарышлар даһа кәркин кечди. «Буревестник» чәмијјәтинин гадын командасы сон көрүшдә Мәркәзи ушаг идман мәктәбинин командасына галиб кәлиб республика чемпиону олду.

Тамашачылар коллективләрин кишн командаларынын көрүшүнә дә марагла бахдылар. Тәләбә идманчылар һәлә илк дәгигәләрдән тәшәббүсү әлә алдылар. ССРИ јығма командасынын үзвү, идман устасы Тофиг Меһдибәјли бу ојунда хүсусилә фәргләнди. Онун тулладыгы топлар һәмишә сәрраст олурду.

Үмумијјәтлә, көрүш, «Буревестник» чәмијјәти командасынын хејринә гуртарды. Бу команда кишиләр арасында биринчи јерә чыхды.

Јарышда иштирак едән рајон командаларынын идман усталыгы бир гәдәр артса да бу, мәшгчиләримизи архајынлашдырмамышдыр. Бир чәһәти дә гејд едәк. Кировабадын јыгма командасы баскетболчулардан, футболчулардан вә волејболчулардан тәшкил олунмушду. Бу команданын һеј'әтиндә биз баскетболчулардан С. Әлијев вә В. Новакы, футболчулардан Т. Ахундов, П. Меһдијев вә башгаларыны көрдүк вә һаглы олараг тәәҹҹүбләндик. Кировабад кими бөјүк бир шәһәрдә, мәкәр, әл топу үзрә хүсуси команда дүзәлтмәк олмаздымы?

Ханлар, Минкәчевир вә башга рајонларын командалары јарышларда зәиф чыхыш етдиләр.

Заур ЗАМАНОВ.

Республика биринчилији угрунда акробатика јарышларында. ШӘКИЛДӘ: ССРИ идман усталары БӘҺРАМ вә ЕЛШАД НӘРИМАНОВ гардашларынын чыхышы

Фото Ф. Рәҹәблинииндир.

Азәрбајҹан күләшчиләринин республика биринчилији угрунда јарышлары үч күн давам етмишдир. ШӘКИЛДӘ: орта чәкили пәһләванлардан ГУЛИЈЕВЛӘ (Загатала) МӘММӘДОВУН («Нефтчи», Бакы) көрүшү. Бу көрүшдә бакылы пәһләван галиб кәлмишдир.

Фото В. Адијанындыр.

ГЫСА ХӘБӘРЛӘР

★ Токиода 23 тәшкилатын, о ҹүмләдән Јапонија — Чин достлугу чәмијјәтинин, Јапонија һәмкарлар иттифаглары баш шурасынын, Сосиалист партијасынын вә Коммунист партијасынын нүмајәндәләринин јығынчагы олмушдур. Јығынчагда Јапонија илә Чин арасында достлуг мүнасибәтләринин кенишләнмәсинә көмәк комитәси јарадылмышдыр. Комитә Чин Халг Республикасы мәдәнијјәт хадимләринин бөјүк бир дәстәсинин кәлән илин биринчи кварталында Јапонијада гәбул етмәк үчүн һазырлыг көрәҹәк, һабелә Чин гадынлары нүмајәндә һеј'әтинин Јапонијаја кәлмәсинин тәшкилиндә иштирак едәҹәкдир.

★ Нју-Јоркдан верилән хәбәрләрә көрә, Америка Бирләшмиш Штатлары «Дискаверер» типли пејк бурахмышдыр. Пејкдә Јерин инфрагырмызы шүаларыны өлчән ҹиһазлар гојулмушдур.

★ Гәрби Алманијанын Малајја игтисадијјатына капитал гојмасы шәртләринин мүзакирә етмәк үчүн Гәрби Алманија нүмајәндәләри илә Малајја Федерасијасынын нүмајәндәләри арасында Куала-Лумпурда кедән данышыглар гуртармышдыр. Малајја игтисадијјатына Гәрби Алманијанын капитал гојмасы Инкилтәрәјә мејдан охумаг демәкдир, чүнки Инкилтәрә өзүнүн бу кечмиш мүстәмләкәсиндә өз игтисади мөвгеләрини горујуб сахламага чалышыр.

АБШ ӨЗ-ӨЗҮНҮ РУСВАЈ ЕДИР

Телеграф хәбәр верир

«Совет Иттифагынын вар-дөвләти вә игтисади гүдрәти кетдикҹә артыр»

НЈУ-ЈОРК, (СИТА). Америка Бирләшмиш Штатларынын рәсми даирәләри вә бир чох мәтбуат органлары ССРИ-нин 1961-ҹи ил дөвләт бүдҹәсини шәрһ едәркән бүдҹәнин рәгәмләрини шүбһә алтына алмага чаһд едир вә белә бир тә'сир ојатмаг истәјирләр ки, совет бүдҹәси куја «тәблигат мәгсәдини» күдүр. Лакин Вашингтонун дүзәлтдији бу сахтакарлыг кампанијасында иштирак едән гәзетләрин һәтта өзләринин дә бир сыра е'тирафлары көстәрир ки, онлар өз тәблигатларына инанмырлар. «Нју-Јорк Тајмс» гәзети редаксија мәгаләсиндә е'тираф едир ки, «Совет Иттифагынын дүнән е'лан олунмуш 1961-ҹи ил бүдҹәси мүһүм сәнәддир...

Капитал гојулушунун, хүсусән дә узун мүддәт е'тинасызлыг көстәрилән истеһлак маллары истеһсалы саһәсиндә капитал гојулушунун хејли артырылмасы бөјүк әһәмијјәтә маликдир. Совет игтисадијјатынын сүр'әтли јүксәлиши мәһз бу сијасәтә—чохлу капитал гојмаг сијасәтинә әсасланыр; јени бүдҹәдә дә агыр сәнајејә үстүнлүк верилир».

Гәзет ахырда јазыр: «Јени бүдҹә ајдын көстәрир ки, Совет Иттифагынын вар-дөвләти вә игтисади гүдрәти кетдикҹә артыр».

Франса Коммунист Тәләбәләр Иттифагынын гурултајы гуртармышдыр

ПАРИС, (СИТА). Франса Коммунист Тәләбәләр Иттифагынын 4-ҹү милли гурултајы өз ишини гуртармышдыр.

Гурултајын нүмајәндәләри Әлҹәзаирдә мүһарибә әлејһинә мүбаризә проблемләрини, данышыглара башламаг вә сүлһ јаратмаг угрундакы һәрәкатда Франса кәнҹләринин кениш тәбәгәләринин иштиракы мәсәләләрини мүзакирә етмишләр.

Жан Пијел Франса Коммунист Тәләбәләр Иттифагынын баш катиби сечилмишдир.

Конгода вәзијјәт

ПАРИС, (СИТА). Франс Пресс акентлији мүхбиринин Леополдвилдән вердији хәбәрә көрә, Мобутунун гулдур дәстәләри Патрис Лумумбанын ганунн һөкумәтинин дајагы олан Шәрг әјаләтини гисмән мүһасирәјә алмышлар.

Мобутунун адамлары декабрын 20-дән бүтүн тәјјарәләрин Леополдвилдән Стенливилә учушуну гадаган етмиш вә Шәрг әјаләтинә кедән јоллары кәсмишләр.

НЈУ-ЈОРК, (СИТА). Ассошиејтед Пресс акентлији мүхбиринин Кокијавилдән (Конго) вердији хәбәрә көрә, «Екваториал әјаләтин әсас шәһәри олан Кокијавил шәһәринә Касавубунун илк рәсми кәлиши мүнасибәти илә» Конго гијамчыларынын башчысы Мобуту декабрын 20-дә бу шәһәрдә һәрби парад дүзәлтмишдир.

Хәбәр верилдији кими, Патрис Лумумба гануни һөкумәтинин тәрәфдарларынын һакимијјәт башында олдуглары Шәрг әјаләтинә сохулмаг үчүн, Мобуту Шәрг әјаләти илә гоншу олан Екваториал әјаләтинә чохлу гошун топламышдыр.

Мобуту параддан сонра журналистләрин гаршысында чыхыш едәркән демишдир ки, Конгонун гәрб рајонларындан Шәрг әјаләтинә һәр һансы материал кәтирилмәсинә јол вермәмәк үчүн Шәрг әјаләти мүһасирәјә алынмышдыр.

Америка Бирләшмиш Штатларындан вә Белчикадан өз гулдурлары үчүн күлли мигдарда силаһ алан Мобуту ишарә вурмушдур ки, гәсдчиләр мүһасирә јолу илә Шәрг әјаләтини диз чөкдүрмәк нијјәтиндәдирләр.

Мобуту вә «Баш комиссарлар шурасы» адланан органын башчысы Бомбоко билдирмишләр ки, ола билсин, онлар Стенливилә гаршы мүбаризәдә «гәрб дөвләтләриндән билаваситә һәрби јардым» алмага чалышаҹаглар.

Инкилтәрәнин али мәктәбләри ағыр күнләр кечирир

Инкилтәрәнин али мәктәбләри агыр күнләр кечирир. Бу јахынларда Инкилтәрә университет мүәллимләри чәмијјәти шурасынын јығынчагы олмушдур. Һәмин јығынчагда 1966-ҹы илдә мәктәби битирәҹәк инкилис оглан вә гызларын дүшәҹәји агыр вәзијјәтдән данышылмышдыр. Мәктәби битиранләрин әксәријјәти јер олмадыгы үчүн өлкәнин университетләринә дахил ола билмирләр. Јығынчагын иштиракчылары гејд етмишләр ки, али мәктәб тикилишинә даир рәсми һөкумәт планлары ләнк һәјата кечирилир. Инкилтәрә һөкумәтинин һәрби мәгсәдләр үчүн илдән-илә кетдикҹә даһа чох вәсаит ајырмасы али тәһсил програмынын һәјата кечирилмәси јолунда бөјүк бир әнкәлдир. Бунун нәтиҹәсиндә Инкилтәрә сәнајеси вә кәнд тәсәррүфаты ихтисаслы мүтәхәссисләр илә пис тә'мин олунур.

Бирмингам университетинин нүмајәндәси Мединк бунунла әлагәдар олараг демишдир: «Сәнаједә, маариф системиндә вә дөвләт идарәләриндә али тәһсилли мүтәхәссисләрә бөјүк еһтијаҹымыз вардыр». (СИТА).

Азәрбајҹан кәнҹләри
23 ДЕКАБР 1960-ҹы ИЛ.

Әшрәф ҺАЧЫЈЕВ,
Муса ГОЧАЈЕВ.

Онун ганы үрәјимдәдир

Ајаға дуруб, саһил боју узанан енли даш сүраһинин јаны илә ирәлиләдиләр. Габагдан үч нәфәр кәлирди. Учадан нә исә данышыб күлүшүрдүләр. Јахынлашанда Сурхај кәнара чәкилиб јол вермәк истәди, лакин нечә олдуса огланлардан биринин чијнинә тохунду.

— Корсан?..

— Бағышлајын, — дејә Сурхај араланмаға чалышды.

— Дајан, сәнинләјәм, корсан?

Сурхај гулағынын дибиндә өз үнванына пис сөјүш ешитди, гејри-ихтијари ајаг сахлајыб гәзәблә сачлары алнына төкүлмүш огланын үстүнә јериди.

— Мәни сөјүрсән?

— Сәни сөјмәк олмаз? Сөјәрәм, һәлә...

Алагаранлыгда нә исә парылдады. Архадан кимсә онун чијниндән јапышыб дартды. О, мүһасирәјә дүшдүјүнү көрүб әјилди, гаршысындакы огланын дөшүнә јумругла күчлү бир зәрбә ендирди. Оғлан сәндәләјиб јерә јыхылды. Бир көз гырпымында о бири огланла әлбәјаха олмуш Елчинин дадына јетишди. Бу ан саһил ишыглары јанды. Сурхај көзләринә инанмады, өзү дә һисс етмәдән чығырды:

— Һачаға!

Елә бил далашанларын гызмыш башларына сојуг су сәпдиләр. Ара сәнкиди. Һачаға әлини Елчинин јахасындан көтүрүб, көзләрини онун адыны чәкән Сурхаја бәрәлтди. Сурхајын пөртмүш үзүнә вә һирсиндән гығылымланмыш көзләринә бахараг:

— Сән кимсән, адә? — деди.

— Танымырсан? Сурхајам да...

— Нә Сурхај?

— Сазаглы јадындан чыхыб?

— Халоғлу? — дејә о, бир анда тәһәртөврүнү дүзәлдиб дил төкдү. — Гәдеш, сәнә бир маладес, пәһләвансан ки...

Онун јолдашлары јенә дә хорузланыб Сурхајла Елчинә диван тутачаглары илә һәдәләјирдиләр. Һачаға араја кирди:

— Адә, ејиб дејүлмү, — дејә достларыны мәзәммәт еләди. — Мән өлүм барышын.

Гырагда дуран башыачыг, плашлы оғлан һырылдады:

— Хәрчи вар, Һачаға чаны, гонаг еләмәсән барышмарам.

—Гонаглыг мәним бојнума,— дејә Һачаға тәшәххүслә дилләнди.

Бајагдан бәри өзүнү итирмиш Елчин ајылан кими олду.

— Кәл кедәк, Сурхај.

Сурхај Һачаға илә худаһафизләшмәјә тәләсди. О, бир дәфә алдадылдығыны хатырлајыб, утаныб-гызармадан она «халоғлу» дејән Һачағаны кинајә илә сүздү.

— Бурда нә кәзирсән? — дејә Һачаға сорушду.

Сурхај сәнәт мәктәбиндә охудуғуну билдириб, онун јаланындан сөз салмаг истәди. Анчаг Һачаға ағзыны ачмаға мачал вермәјиб:

— Мән дә бурда јохдум, Ригадајдым, тәзә кәлмишәм, — дејә о, Сурхајын голуна кирди вә Елчинә ишарә едәрәк хәбәр алды:

— Бәс бу кимдир?

— Достумдур, — дејә Сурхај еһмаллыча онун голундан азад олмаг истәди. Лакин олмады. Һачаға ондан мөһкәм јапышыб бир учдан дејирди:

— Јахшы көрүшдүк, анан мәним гуллуғумда дуруб, мән дә сәнин гуллуғунда һазырам. Кәрәк, ресторана кедәк... Јох, јох, бурахмарам.

Сурхај мәктәбә гајытмалы олдуғуну сөјләди, бојун гачырмаг үчүн бәһанә дүшүндү.

— Јох дејирәм сәнә, јох... Һачаға чаны инчијәрәм. Өзүмүз үчүн бир кејф дүзәлдәк ки, кәл көрәсән.

Һачағанын достлары да чанфишанлыг едирдиләр. Сурхај өзү дә һисс етмәдән онлара гошулмушду. Вәзијјәти бу чүр көрүб, Елчин: «сағ ол, мән кетдим», — деди. «Мән дә сәнинлә», — дејә Сурхај билдирди. «Өзүмү пис һисс едирәм» — Елчин шадындан дөнмәди. О, узаглашдыгдан сонра Һачаға:

— Адә, Әмираслан, кет Лиличканы да көтүр, «Интурист»дәјик, — деди.

Бајаг һырылдајан плашлы оғлан такси сахлајыб һара исә јолланды. Сурхај достларынын јанында Һачағанын һөрмәти олдуғуну сезди. Бәлкә дә ондан горхуб чәкинирдиләр. О, буну ресторанда отурдуглары заман да ачыг-ајдын дујурду. Һачаға данышанда о бириләри сусуб көзләрини онун ағзына зилләјирдиләр. Бирчә Лиличка өзүнү тох сахлајырды. Онун әјниндә сарыја чалан шал парчадан јахасында дүјмәләри парылдајан дон варды. Бәдәни мүтәнасибди. Мил-мил назик гашлары, кирдә сифәтинә хүсуси јарашыг верирди. Күләндә елә бил чичәк ачырды. Агаппаг мирвари дишләринин арасында гызыл дишләр парылдајырды. Буна Лиличка нијә дејирдиләр, Сурхај анламырды. Гарагашлы, гаракөзлү иди. Анчаг сүфрә башында гыз өзүнү тәмкинли апарырды. Аз-аз ичир. Һачағакил сәс-күј саланда «бәсдир» — дејә онлары сакитләшдирирди. Лиличка Сурхаја хош кәлирдисә дә, о, гызын кинајәли бахышлары алтында өзүнү итириб гызарырды.

Ресторанын кениш, ишыглы салону ағзынадәк јејиб-ичән адамларла долу иди. Шән гәһгәһәләр гәдәһләрин чиникилтисинә, оркестрин чалдығы ојнаг һаваларын сәдасына гарышыб, гәрибә бир уғулту јарадырды. Столлардан һалга-һалга галхан түстү таванын бәр бәзәјини көјүмтүл бир пәрдәјә бүрүмүшдү. Сурхај, Һачаға демишкән «көз јашы кими дупдуру» арагдан ичир, бәдәнинә исә бир истилик јајылыр, бејни думанланырды. Анчаг она елә кәлирди ки, ички тә'сир етмир. О, Һачағанын вә достларынын дедији сағлыглара зәни илә, диггәтлә гулаг асырды. Кишиләр гызыл кими сөз данышырдылар. Һачаға гәдәһи әлинә алыб:

— Ичәк Сурхајын сағлығына, — деди.— Вар олсун, мин јашасын... Һачағачаны, антигә огландыр. Аз галмышды Әмирасланы о бири дүнјаја билетсиз көндәрсин. Маладес огландыр, пәһләвандыр...

О, галхыб Сурхајы гучаглады, өпүшдүләр.

— Әмираслан шикарни огландыр, вар олсун...

— Баба антигә огландыр, вар олсун...

— Лиличкаја тај гыз јохдур, она чаным гурбан...

Сағлыглар гуртармырды. Кетдикчә Сурхајын да ганы чошур, о да өз нөвбәсиндә тәзә достларыны тә'рифләјиб көјә галдырырды. Һәрдәнбир кәнар столларда отуранлара да гүрурла нәзәр салыр, «Казбек» папиросундан көтүрүб јандырырды. Бир гәдәр аралы столда Сурхајла үзбәүз отурмуш гарабуғдајы кәнч она таныш кәлирди. Лакин Сурхај нә гәдәр фикирләшдисә, ону һарада көрдүјүнү јадына сала билмәди. Көрүнүр, о да Сурхајы кимә исә охшатмышды. Чох диггәтлә бахды.

— О кимдир?—дејә Сурхај Һачағадан хәбәр алды.

Һачаға о тәрәфә бојланыб:

— Гырмызы шапкадир,—деди вә көзләнилмәдән үзүнү чиддиләшдириб әлавә етди.—Ушаглар дураг, бәсдир...

Сурхај ајаға галхаркән сәндәләди. О, ирадәсини топлајыб дүз аддымламаға чалышды. Анчаг ајаглары сөзүнә бахмырды. Ләнкәр вура-вура өзүнү гапыја јетирди. Баба илә Һачаға онун голундан јапышыб пилләкәни дүшмәјә көмәк етдиләр. Сурхај архадан Лиличканын чиникилтили гәһгәһәсини вә «види-фасону вармыш» сөзләрини ешитди. Елә бил она од вурдулар, јаныб-јахылды. Јаваш-јаваш думанланмыш бејниндә һәр шеј бир-биринә гарышды.

О, јалныз мәктәб бинасыны көрәндә азачыг өзүнә кәлди. Кичик мејданчадан кечиб кәнарларына дәмир сүраһи чәкилмиш һәјәтә кирди. Енсиз асфалт јолун гырағындакы ағача сөјкәниб нәфәсини дәрди. Башы һәрләнирди. «Мәни белә көрсәләр?!» фикри бејниндә долашды вә көзләри өнүндә Салеһ Рүстәмовун чидди симасы чанланды. Бу ону ајылтды. Бинаја сары бојланды. Ишыглар сөнмүшдү. Тәкчә кирәчәкдәки ајналы гапынын далында кешикчинин папиросу ишылдајырды. «Јатмајыб». Сурхај јолдан чыхыб бинанын башына фырланды. Синиф отагларындан биринин пәнчәрәсини ачыг көрәндә севинчинин һәдди-һүдуду олмады. Јәгин хидмәтчи гадын отаглары силиб-сүпүрәркән һаваны дәјишмәк үчүн пәнчәрәни ачмыш, сонра өртмәји унутмушду. О чәтинликлә дырманыб синиф отағына дүшдү, оғрун-оғрун коридордан өтүб, јухары, јатагханаја галхды. Отагда һамы јатмышды.

☆

Ертәси күн Сурхај јухудан ојананда башында ағры дујду. Ихтијарсыз әлини кичкаһына апарды: нәбзи чырпынырды. Бәдәни ағырлашмыш, бүтүн әзәләләри дөјүлүб әзилән кими олмушду. О, отағы бош көрүб, дәрсә кечикдијини анлады. Дивар саатына бахды: икинчи дәрсин гуртармасына аз галырды. Дуруб кејинди, јујунаркән әлүзјујанын күзкүсүндә өзүнү сүздү, көзләринин алты шишмиш, рәнки бозармышды. Пилләкәнлә ашағы дүшәркән, ајагларынын титрәдијини, үрәјинин буландығыны сезди. Ахшамкы һадисәләр гарма-гарышыг бир рө'ја кими хәјалында долашды. Мәчлисдән онун јадында Лиличканын кинајәли тәбәссүмү, Һачаға вә достларынын бағыртылары, чылғын гәһгәһәләр галмышды. Сурхај бунлары хатырлајыб нараһат олду. Нә исә ијрәнч вә гәбаһәтли бир иш көрмүш адамлар кими, гәлбиндә өзүнә гаршы икраһ, һеч бир тәскинликлә јатырмаг мүмкүн олмајан пешиманчылыг һисс етди. Тәнәффүсдән истифадә едиб синфә кирди. Јолдашлары ону суалларла гаршыладылар:

— Һарада галмысан? Сәнә нә олуб, гашгабағын јерлә сүрүнүр. Хәстә-зад дејилсән ки?

— Өзүмү пис һисс едирәм,—дејә Сурхај башдансовма чаваб вериб јеринә кечди.

Елчин диниб-данышмыр, гәрибә нәзәрләрлә ону сүзүрдү. Сурхај бу бахышларын мә'насыны охуја билмәди. Достунун сусмасы она чох ағыр кәлди. Лакин иш бунунла битсәјди јенә дәрд јары иди. Мүәллим синфә кирән кими:

— Көзүмә бир тәһәр дәјирсән?!—деди.— хәстәсәнсә, кет јат...

Сурхај, мүәллимин ичазәси илә дәрсдән јарымчыг чыхыб јатаг отағына гајытды. Сојунуб чарпајыја узанды. «Ресторана кетдијими тәкчә Елчин билир,—дејә дүшүндү.— Ачыб сөјләсә, биабыр оларам. Онда, кәрәк, мәктәбдә охумајам. Салеһ мүәллимлә расташмаға үзүм кәлмәз...». Дүнәнки әһвалатлар јаваш-јаваш Сурхајын јадына дүшүр, бәдәнини сојуг тәр басырды. Бу ан јер јарылсајды ора кирәрди... О, фикирләр ичәрисиндә јухуја кетди. Ону Елчин ојатды.

— Нә јаман јатырсан, чөрәк јемисәнми?

— Иштаһам јохдур.

О, Елчинин көзләринә бахмаға чәсарәт етмир, суаллара көнүлсүз чаваб верирди. Елчин достунун кејфсиз олдуғуну дујуб ахшамдан бәри үрәјинә јығышмыш тиканлы сөзләри ачыб төкмәди, садәчә хәбәрдарлыг едәрәк:

— Онлардан көзүм су ичмир.—деди.

Сурхај ағыздолусу ону тә'рифләјиб сағлығына ичән, јолунда пулларындан кечән адамлар барәсиндә дејилмиш бу көлкәли сөзләрин нәјә әсасән сөјләнилдијинин сәбәбини сорушмады. Јалныз өзүнү мүдафиә етмәк хатиринә:

— Мәнә писликләри дәјмәјиб,—дејә инамсыз һалда мызылдады...

— Јахшы, дур, јемәк вахтыдыр.

Сурхај кејиниб Елчинлә ашханаја енди. Бир нечә саатлыг јуху онун һалыны јахшылашдырмышды. Јемәкдән сонра бир аз да јүнкүлләшди. Башынын үстүнү алмыш тәһлүкәнин асанлыгла өтүшдүјүнә севинди. Сабаһ ахшам көрүшмәк үчүн Һачаға илә шәртләшдији јадына дүшәндә исә өз-өзүнә белә бир гәти гәрар верди: «Кетмәјәчәјәм».

Һәмин күн о, мәктәбдән бајыра чыхмады. Бир нечә дәфә гапычы адам көндәриб, ону чағырдыгларыны хәбәр вердисә дә «евдә јохдур»—дејә Сурхај кәләнин гаршысына чыхмагдан бојун гачырды. Ахырда Елчин ашағы дүшүб «Сурхајын телеграм алыб рајона кетдијини» билдирдикдән сонра Һачағакил ондан әл көтүрдүләр. Лакин Сурхај јенә дә Һачағадан јаха гуртара билмәди. Һәмин һадисәдән бир һәфтә кечмәмиш онунла көрүшмәли олду. Күнортадан сонра Елчин рајондан ону јолухмаға кәлмиш атасы илә чыхыб кетмишди.

Сурхај отагда тәк иди. Дарыхдығындан мәктәбин далындакы бағчаја јолланды. О, гыш фәслини севирди. Кәнддә дә гар јағанда бајырда чох олар, үшүдүјүнә бахмајараг гардан адам дүзәлдәр, јолдашлары илә гар топу ојнајарды. Инди дә ахшамдан јағмыш гар башлары бир бојда бичилмиш кол топаларынын үстүндә јасдығы хатырладырды. Ағачларын гол-будаглары папаг-папаг гарла өртүлмүшдү. О, һәјәтә чыхаркән шахта үзүнү јалады, ганы чуша кәлди. Лакин кол топаларынын арасы илә сивишиб кечән јолла һеч беш-он аддым атмамыш Һачаға илә үзләшди. Һачаға тоја һазырлашыбмыш кими, кејиниб-кечинмишди. Әјниндә гәшәнк тикилмиш драп палто, башында јумшаг түклү папаг варды.

— Адә, бу нә һаг-һесабдыр,—дејә Һачаға ән әзиз достлар кими чанфәшанлыг еләди.—Сәни тапмаг олмур, рајондан гајытдын, анан нечәдир? Һачағачаны, нә истәсән—гуллуғунда һазыр...

— Һеч нә лазым дејил,—дејә Сурхај гашгабағыны төкдү.

— Адә, үзүндән зәһәр јағыр,—дејә Һачаға әл чәкмәди.—Олмаја пулун јохдур?

Нә дәрд елијирсән, мән өлмәмишәм ки... Сөһбәт узун чәкди. Сурхај Һачағанын торуна нечә дүшдүјүнү, Әмирасланын вә Бабанын һарадан кәлиб башына јығышдыгларыны өзү дә билмәди. Онлар «Победаја» отураркән, Һачаға шоферә бујуруг верди:

— Адә, сүр «Интурист»ин габағына, гој ачылсын көнлүмүз...

Јары јолда Лиличканы да көтүрдүләр. Гыз Сурхајын јанында отуруб, она әл верди. Бу инчә вә јумшаг әлләрдән кечән истилик Сурхајы титрәтди. Лиличка назлы бахышлары илә ону охшајыб:

— Көрүнмүрсән,—дејә мәзәммәтлә күлүмсүндү.—Белә олмаз а.а.а..

Гызын она хүсуси диггәт јетирмәси көнлүнү ганадландырырды. Бу мәчлис әввәлкиндән дә гызғын вә шән кечди. Лиличка илә мүнасибәтинин јахшылашмасы, гызын наз сатмасы она сонсуз ләззәт верирди. Ички, мусиги, нә исә бир чүр тәмли папирослар бу һисси даһа да артырыр, кејфини ачырды. О, даһа утаныб чәкинмир, арада Лиличкаја сөз дә атырды. Лиличка да өз гәдәһини она вериб дејирди:

— Сурхајчик, мәним дә әзијјәтими чәк.

О да бир көзәлин әзијјәтинә мәмнунијјәтлә гатлашыб буну өзүнә шәрәф санырды.

Јаваш-јаваш ресторан сојујур, столлар бир-бир бошалырды. Лакин онлар һәлә дә јемәк-ичмәклә, кејфдә идиләр. Ахырда хидмәтчи кәлиб, ресторанын бағланачағыны хәбәр верди.

— Баш үстә,—дејә Һачаға әлини көзүнүн үстүнә апарды.

Онлар ресторандан чыханда артыг Сурхај өзүндә дејилди. Ону, күчәдә көзләјән боз рәнкли «Победа»ја басыб, өзләрилә апардылар.

(АРДЫ ВАР)

Әввәли гәзетимизин 18 вә 21 декабр тарихли нөмрәләриндә.

КӘНД ТӘСӘРРҮФАТЫ УНИВЕРСИТЕТИ

Степанакертдә Кәнд Тәсәррүфаты Университети ачылмышдыр. Бурада вилајәтин рәһбәр партија, совет вә тәсәррүфат ишчиләри, Степанакерт рајонундакы бир сыра колхозларын сәдрләри мәшғул олурлар.

Университетин әкинчилик вә һејвандарлыг факүлтәләри вардыр. Мәшғәләләр һәфтәдә бир дәфә кечирилир. Илк мәшғәләләрдә кәнд тәсәррүфаты елмләри намизәдләри М. Каспарјан вә Г. Балајан мал-гаранын јемләнмәсинин мүтәрәгги үсуллары һаггында, Степанакерт кәнд тәсәррүфаты техникумунун мүәллими мүһәндис-механик Л. Оһанчанјан кәнд тәсәррүфатында чох зәһмәт тәләб едән просесләрин механикләшдирилмәси һаггында, тарих елмләри намизәди Г. Иоанесјан бејнәлхалг вәзијјәт һаггында мүһазирә охумушлар.

Университетдә тәһсил мүддәти ики илдир.

«БАКЫНЫН НАДИР ГОНАҒЫ».

Фото-етүд З. НОВРУЗОВУНДУР.

СУАЛ-ЧАВАБ КЕЧӘСИ

Сәмими вә нәчиб јолдашлыг һиссләринә малик олмаг, өз характер вә хасијјәтләринә ујғун дост сечмәк, бу достлуғу ахырадәк давам етдирмәк кәнчләри ән чох марагландыран мәсәләләрдәндир. Мәһәббәт нәдир? О, јалныз гызла оглан арасындакы мүнасибәт кими мәһдуд мә'нада дүшүнүлмәмәлидир. Дәрин вә үлви һиссләрлә бағланмыш аилә гурмаг үчүн нә етмәк лазымдыр?

Бүтүн бунлары нәзәрә алараг С. М. Киров адына АДУ-нун тарих факүлтәсинин комсомол тәшкилаты «Јолдашлыг, достлуг вә мәһәббәт» мөвзусунда суал-чаваб кечәси кечирмишдир. Кечәдә III курс тәләбәси А. Пашајев «Јолдашлыг, достлуг вә мәһәббәт» мөвзусунда мараглы мә'рузә етмишдир. Сонра тәләбәләрдән М. Исрафилов, С. Сабитов, Ш. Каримов вә башгалары чыхыш едәрәк, өз рә'јләрини сөјләмишләр. Кечәнин ахырында тарих елмләри намизәди, досент С. Иманзадә вә педагожи елмләр намизәди, досент М. Мәһәррәмов тәләбәләрин суалларына чаваб вермишләр.

J. МАҺМУДОВ.

Ләнкәран шәһәриндәки субтропик биткиләр техникумунун мүәллими Әлирза Мәммәдов јолдашы тез-тез тәчрүбә саһәсиндә көрмәк олар. О, бу саһәләрдә тәләбәләри субтропик биткиләр вә үзүм јетишдирмәјин мүтәрәгги үсуллары илә јахындан таныш едир. ШӘКИЛДӘ: ӘЛИРЗА МӘММӘДОВ јолдаш (ортада) тәчрүбә саһәсиндә нөвбәти мәшғәлә заманы.

Фото J. ПАХУНКОВАНЫНДЫР.

Хачынчај су анбары тикинтисиндә

Гафгаз сыра дағларынын әтәкләриндә Азәрбајчанда чох ири Хачынчај су анбары тикилмәкдәдир. Бу анбар милјон кубметрдән чох су тутачагдыр. Һәмин су анбары Гарабағ овалығы рајонларында памбыг вә гарғыдалы әкмәк үчүн 10 мин һектардан артыг јени торпағы сувармаг үчүн нәзәрдә тутулмушдур.

Тикинти ишләринин бөјүклүјүнү тәсәввүр етмәк үчүн буну демәк кифајәтдир ки, гырх метр һүндүрлүјүндә бәнд чәкиләчәк, дағларын арасындан тәгрибән јарым километр узунлуғунда түнел газылачаг, үч милјон кубметрә гәдәр торпаг иши көрүләчәк, 20 мин кубметрдән артыг бетон дөшәнәчәкдир.

Тикинтидә онларла екскаватор, булдозер вә башга машынлар ишләјир. Иншаатчылар тикинтини сүр'әтлә баша чатдырмаг үчүн вар гүввәләрини сәфәрбәрлијә алырлар. Екскаваторчулардан Әлиф Әсәдов вә Камал Дадашов, булдозерчиләрдән Паниот Михалили, Григори Оганесјан вә бир чох башгалары һәр күн норманы бир дәфә јарым—ики дәфә артыгламасы илә јеринә јетирирләр.

Јени ше'рләр

Әли САЛӘДДИН.

ЧИЧӘКЛӘР

Сәриб халысыны чөлләрә баһар
Һәр күлүн, чичәјин өз нәш'әси вар.
Мәни көрән кими пычылдашдылар,
Охшады көнлүмү јенә чичәкләр.
Көрән нә сөјләди мәнә чичәкләр!

x x x

Дедим ки, горхмајын, достунузам мән,
Сизи инчитмишәм ушагкән бә'зән,
Инди некс пислик кәлмәз мәним әлимдән,
Чичәкләр, чичәкләр сары чичәкләр,
Сиз еј үрәјимин јары чичәкләр!

x x x

Мән илһам алдыгча зәриф ләчәкдән,
Сизи гысганырам әсән күләкдән,
Јалныз севки кечәр севән үрәкдән
Истәрәм һәмишә күлә чичәкләр,
Мәним бу севкими билә чичәкләр.

x x x

Сәрһәддә дурмушам түфәнкимлә мән,
Бахыб күлүмсәјин үзүмә шән-шән,
Гојмарам кимсәни кәлиб гәфилдән,
Сизин биринизи үзә чичәкләр,
Сиз бир зинәтсиниз дүзә, чичәкләр!

БӘРДӘ

Сәни көрән кими хәјала далдым,
Диндирди јахынлар, узаглар мәни.
Јенә дә гәләми әлимә алдым,
Дост кими чағырды вараглар мәни.

Тикилди көзләрим уча дағлара
Сәадәт әл едиб үзәмә бахды.
Бахдым бағчалара, бахдым бағлара,
Дүнјанын севинчи гәлбимә ахды.

Чатыб гашларымы дүшүндүкчә мән,
Јенә дә дилимә мин суал кәлир.
Көклү чинар кими гопуб јериндән
Көрдүм мәнә сары бир хәјал кәлир...

Илк дәфә көрәндә танысым ону,
Гартал бахышлары нәләр данышды.
Көнлүмә дедиләр ким олдуғуну,
О вүгар, о гүрур мәнә танышды.

Кәпәздән тутараг кәздим һәр јаны,
Һәр күлә, чичәјә мин суал вердим!
Көј көлдән сорушдум, Низами һаны?
Һарда ахтарырдым, көр һарда көрдүм!

Кедиб сорушмағын мә'насы вармы?
Бәлкә бир борчуну вермәјә кәлир!
Онун шаир көнлү раһат олармы!
Бәлкә Нүшабәни көрмәјә кәлиб?

Бәлкә Мәһинбану дүшүб јадына,
Ипәк телләрини һөрмәјә кәлиб!?
Хосрову јандырыб ешгин одуна,
Ширини Фәрһада вермәјә кәлиб?!

Ајылдым хәјалдан, хәјал јох олду,
Елә бил һәр шеји бир ан унутдум.
Нағыллар, дастанлар синәмә долду,
Чеврилиб үзүмү Бәрдәјә тутдум.

Дедим, шәнинә сөз дүзән шаирин,
Билирәм алыбдыр камалы сәндән!
Ајағы дүнјаны кәзән шаирин,
Бир ан ајрылмајыр хәјалы сәндән!

Викторина

1. Л. Н. Толстој һәлә 11 јашында икән бир очерк јазыбмыш.—Һәмин очеркин ады нәдир?

2. Л. Н. Толстој «Һәрб вә сүлһ» романыны нечә вахта јазмышдыр?

3. Л. Н. Толстојун илк әсәринин ады нәдир?

Бунлары билмәк мараглыдыр...

⊙ Әкәр Јер үзәриндә олан бүтүн океан, дәниз, чај, көл, вә көлмәчәләрин суларыны топламаг вә бәрабәр сурәтдә Јерин сәтһинә јајмаг мүмкүн олсајды, онда планетимизин үзәрини өртә билән 2.700 метр һүндүрлүкдә су тәбәгәси әмәлә кәләрди.

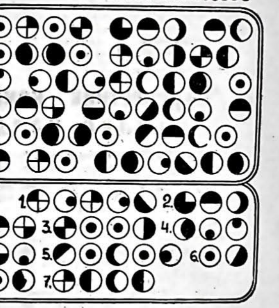
⊙ Сәнаједә ишләдилән әсас беш хаммалдан бири дә дуздур. Галан дөрдү исә нефт, даш көмүр, кирәч вә күкүртдүр.

⊙ Јарасалар бүтүн гушлардан јахшы учур. Белә ки, онлар ани олараг дөнүр, дајаныр вә истәдикләри вахт сүр'әтләрини дәјишир.

⊙ Африкада јашајан вә түпүрә билән кобра илан өз зәһәрини 3,5 метр мәсафәјә ата билир.

⊙ Океан суларында чохлу дуз вардыр. Әкәр һәмин дузлары чыхарыб јер үзәринә сәпмәк мүмкүн олсајды 120 метр галынлығында дуз тәбәгәси әмәлә кәләрди.

⊙ Бир нечә милјард ил бундан әввәл Күнәш индикиндән тәхминән ики дәфә ағыр олмушдур. Күнәш шүаланма нәтичәсиндә өз чәкисини итирир.

КРИПТОГРАММА

Бу криптограмма ади криптограммалардан бир гәдәр фәргләнир. Јухарыдакы шәкилдә рәгәмләр әвәзинә мүхтәлиф фигурлар чәкилмишдир. Верилмиш сөзләрин мә'насыны тапыб һәрфләри фигурларын үзәриндә јазын. Сонра һәмин һәрфләри јухарыдакы фигурларын үзәринә көчүрүн. Әкәр сөзләрин мә'насыны дүзкүн тапыб вә јухарыдакы фигурларын үзәринә олдуғу кими көчүрсәниз бир һикмәтли чүмлә охунар.

Көмәкчи сөзләр ашағыда верилир:

1. Гәдим јунан һејкәлтәрашы. 2. Көркәмли рус ихтирачысы. 3. Әмәк һаггы. 4. Сојуг силаһ. 5. Ев әшјасы. 6. ССРИ халгларындан бири. 7. Гијмәтли дәриси олан кичик һејван.

Зоотехник дәрс дејир

Бу, үч-дөрд ајын сөзүдүр. Дәрсләр јеничә башланмышды. Бир күн «Гутгашен» колхозунун зоотехники Сәмәдә хәбәр вердиләр ки, ону гәсәбә орта мәктәбинин директору чағырмышдыр. О, мәктәбә нә үчүн чағырылдығыны нә гәдәр фикирләшдисә дә, бир гәрара кәлә билмәди. Дуруб јола дүшдү.

Мәктәб директору Ағасәф Бағыјев ону күләр үзлә гаршылады. Һал-әһвал тутдугдан сонра зоотехникә деди:

— А Сәмәд, ахы, истәјирик ки, мәктәбимизин IX синифләриндә малдарлыг үзрә мәшғәләләри сәнә тапшыраг. Маариф шө'бәсиндә бу барәдә чох көтүр-гој етмишик. Сәндән јахшы намизәд јохдур. Билирәм, сәнин дә ишин чохдур. Амма даһа кечиб, кәрәк бојун оласан.

Доғрудан да Сәмәд Вәличановун иши чох иди. Лакин директорун тәклифини рәдд едә билмәди. Разылашды.

Илк вахтлар ишдә чәтинлик чәкирди. Чох заман истәдијинә наил ола билмирди. Лакин мүәллимләр ону тәк гојмадылар, әлләриндән кәлән көмәји етдиләр. Чох кечмәдән Вәличанов бу мараглы ишә шакирдләрә алышды.

Инди Сәмәдин дәрс дедији 35 шакирдин һамысы мәшғәләләрдә фәал иштирак едир. Онлар мәдәни төвләләрин гурулушу, мүхтәлиф механизмләрлә таныш олмуш, мал-гараја гуллуг едилмәси вә сағымын апарылмасыны әмәли олараг өјрәнмишләр.

Рафиг ӘЛӘКБӘРОВ.
Гутгашен рајону.

Чавабларынызы јохлајын

Гәзетимизин 1960-чы ил, 14 декабр тарихли нөмрәсиндә дәрч едилмиш кроссвордун чавабы беләдир:

СОЛДАН-САҒА: 1. Сијавуш. 2. Баженов. 3. Баскетбол. 4. Ампер. 5. Тобол. 6. Баритон. 7. Антрим. 8. Кармен. 9. Балабан. 10. Габан. 11. Ливан. 12. Гарғыдалы. 13. Газолин. 14. Хабаров.

ЈУХАРЫДАН-АШАҒЫЈА: 1. «Дирилмә». 2. Булаг. 3. Габој. 4. Долохов. 5. Бензин. 6. Ленинград. 7. Коллектив. 8. Капитан. 9. Торағај. 10. Памбыг. 11. «Бачылар». 12. Паравоз. 13. Назир. 14. Алман.

Редактор Ч. ӘЛИБӘЈОВ.

РЕДАКСИЈАНЫН ҮНВАНЫ: Бакы, Коммунист күчәси, 11/13. ТЕЛЕФОНЛАР: редактор мүавини — 2-58-33, мәс'ул катиб 2-56-81, комсомол һәјаты шө'бәси — 2-57-29, тәблиғат-тәшвигат шө'бәси — 2-58-35, мәктәбли кәнчләр шө'бәси — 2-57-29, идман шө'бәси — 2-58-35, мүхбирләр шө'бәси — 2-58-35, мәтбәә — 3-62-04, бухалтерија — 3-59-46, е'ланлар шө'бәси — 3-13-82.

ФГ 15716

Бирләшмиш нәшријјатын мәтбәәси, Бакы, Сталин проспекти, 137.

Типография объединенного издательства, Баку, проспект Сталина, 137.

Сифариш № 5957